

РАБОТНИЦА і СЯЛЯНКА

№ 4

красавік

1954 г.

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

СТАСЯ- ТРАКТАРЫСТКА

Аляксей ПЫСІН

Граюць, граюць баяністы,
А яна не чуе;
Кажа маці, што дачушка
Дома не начуе.
Дома не начуе,
Музыкі не чуе.

За дубамі, дзесьці ў лузе,
Салавей спявае.
Стася ночкаю вясновай
У поле выязджае.
У поле выязджае,
Сонца не чакае.

Два пражэктары, як сонцы,
Ёй з машыны свецяць.
Светла, хораша у полі,
Хораша на сэрцы.
Хораша на сэрцы,
Песня ў даль нясецца.

І такая ўжо гаворка
Ходзіць у народзе:
— Там, дзе Стася арэ, сее, —
Бор шуміць дый годзе;
Бор шуміць дый годзе,
Усё гэтак родзіць.

А ці жыта, ці пшаніца —
Дык сцяна-сцяною,
Ураджай плыве ў амбары
Рэчкай залатою.
Рэчкай залатою,
Жніўнаю парою.

Грайце, грайце, баяністы,
Салаўі, спявайце,
А дзяўчыну гэту, хлопцы,
На увазе майце!
Баяністы, грайце,
Салаўі, спявайце!

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

5031
17-55 8035
Дзяржаўная
ордена Л. М. Н. Н. Н.
Бібліятэка СССР
М. В. М. М. М.

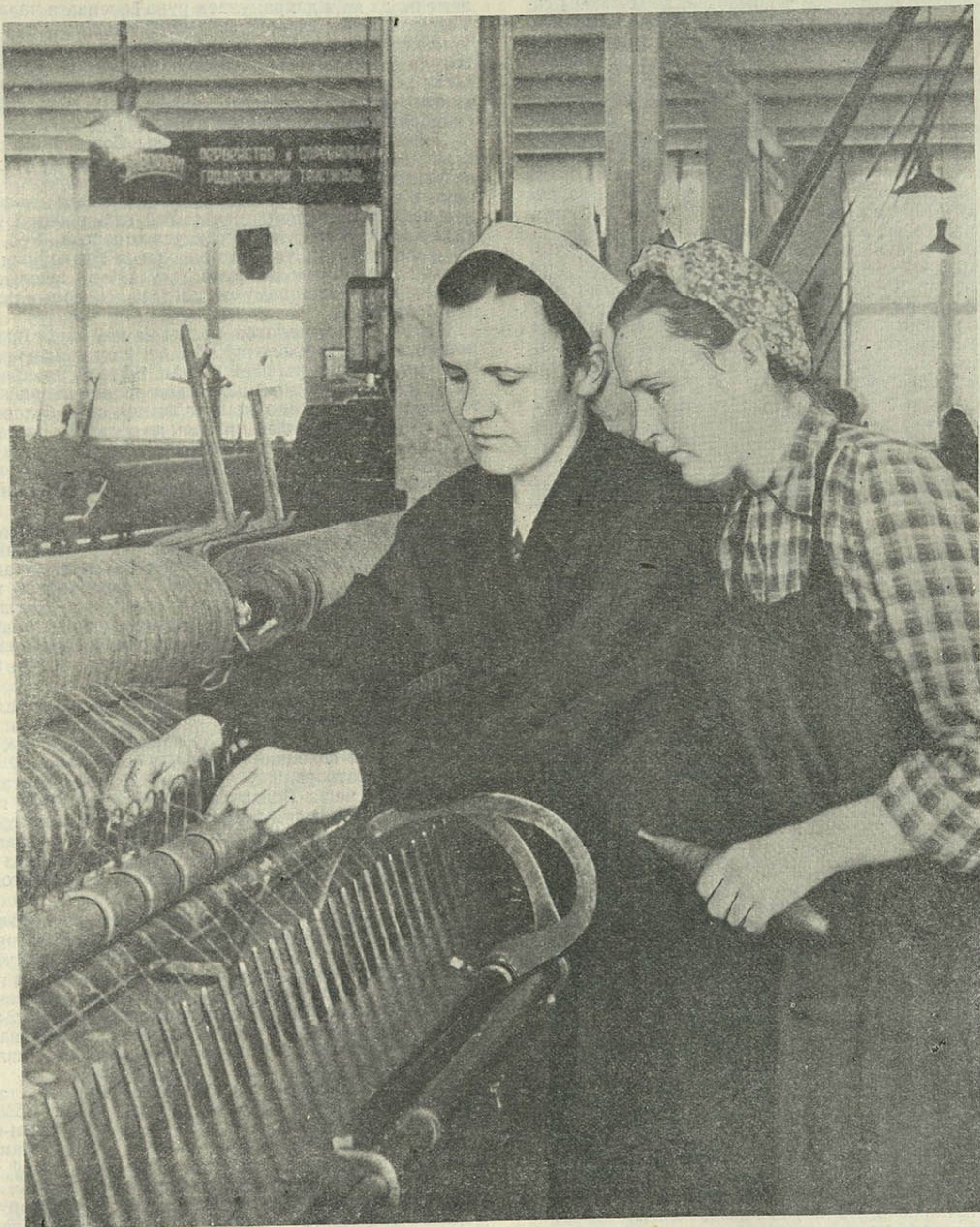
ВЫДАННЕ ЦК КП БЕЛАРУСІ

ГОД ВЫДАННЯ
ТРЫЦАТЫ

Пролетары ўсіх краін, еднайцеся!

4

КРАСАВІК 1954

Брыгада прадзільшчыц Мінскага тонкасукоўнага камбіната, дзе брыгадзірам Н. Есаулава, шаснаццаць месяцаў трымае першынство ў спаборніцтве па прафесіях. Толькі за апошні месяц брыгада сэканоміла 830 кілограмаў сыравіны. На здымку: Н. Есаулава дапамагае маладой прадзільшчыцы Н. Беразьяк.

Фото В. Дагаева.

НАШ ПЕРШАМАЙ

Тарас ХАДКЕВІЧ

НАДЫХОДЗІЦЬ май—месяц яркага веснавога росквіту, калі ўсё ў прыродзе, абуджанае і сагрэтае ласкавымі праменнямі сонца, абнаўляецца—у пышны светлазялёны ўбор апранаюцца палі і лясы, палыхаюць пяшчотнай квеценню сады, дружныя ўсходы паяўляюцца на нядаўна засеяных палатках. Першы дзень гэтага месяца з'яўляецца светлым і радасным святам—днём міжнароднай братняй салідарнасці працоўных, днём баявога агляду сіл міру і свабоды ва ўсім свеце. Сёлета гэтае свята адзначаецца ў шэсцьдзесят пяты раз.

Зашумяць першамайскія сцягі над калонамі дэманстрантаў у гарадах і вёсках краіны Саветаў. Рабочыя, калгаснікі, савецкая інтэлігенцыя, вышаўшы цеснымі шэрагамі на вуліцы, прадэманструюць сваё непакіснае адзінства, сваю несакрушальную згуртаванасць вакол роднай Комуністычнай партыі, сваю волю змагацца за мір, за дружбу паміж народамі, за шчаслівую будучыню чалавецтва. Загойдаюцца транспаранты з рапартамі нашых перамог у будаўніцтве комунізма, загучаць палымнеючыя словы заклікаў, шырока разнясуцца песні і музыка.

Бясконцымі жывымі патокамі—у чырвані сцягаў, у пералівах радасных песень—пацякуць калоны па ўпрыгожаных па-святочнаму вуліцах.

Гэтак-жа ўрачыста, з такім-жа лікаваннем, як і ў нас, святкуецца Першы май у краінах народнай дэмакратыі, народы якіх ідуць па сацыялістычным шляху, паказаным Савецкім Саюзам.

А ў той-жа час там, дзе ўлада знаходзіцца ў руках капіталістаў, дзе пануе жорсткая эксплуатацыя чалавека чалавекам, дзе мільёны простых людзей асуджаны на беспрацоўе і галечу, жывуць у пастаянных нястачах і трывозе за заўтрашні дзень, рабочыя на-суперак паліцэйскім забаронам таксама выходзяць на вуліцу, каб заявіць аб сваіх чалавечых правах, аб сваёй гарачай сімпатыі да савецкага народа, аб гатоўнасці ўтаймаваць падпальшчыкаў новай сусветнай вайны, весці няспынную барацьбу за мір і свабоду.

Першамайскія дэманстрацыі ў капіталістычных краінах—гэта дэманстрацыі пратэсту супроць чорных сіл рэакцыі, супроць сацыяльнай несправядлівасці, пры якой чалавек, які стварае матэрыяльныя і культурныя каштоўнасці, не можа карыстацца імі, працуе не на сваю карысць, а на карысць кучкі драпежнікаў-капіталістаў.

У нас-жа, у краіне перамогшага сацыялізма, Першы май—гэта свята нашай агульнай радасці за нашы поспехі ў пабудове комуністычнага грамадства, за наша шчаслівае сёння і яшчэ больш радаснае і шчаслівае заўтра. З асаблівай сілай мы адчуваем у гэты дзень накіраваны на нашу краіну позіркі простых людзей усяго свету—позіркі, поўныя захаплення і светлых надзей. Мы таксама ад усяго сэрца шлем гарачыя вітанні ім—людзям, якія ва ўмовах капіталістычнага прыгнёту змагаюцца за лепшую будучыню.

Як і перад кожным святам, савецкі народ—гаспадар свайго лёсу, народ-стваральнік—падагульвае зробленае ім і вызначае, што прадстаіць зрабіць у бліжэйшы час. Падагульваць-жа яму ёсць што, ёсць чым ганарыцца. Жыццё ў нашай краіне, якая занята мірным будаўніцтвам і ідзе сямімільнымі крокамі да заповітнай мэты—комунізма, багата такімі падзеямі і навінамі, якія радуюць сэрца кожнага савецкага чалавека, натхняюць яго на далейшыя, яшчэ большыя працоўныя подзвігі.

2 Новыя і новыя фабрыкі, заводы, электрастанцыі, гіганцкія збудаванні, якіх не было ў гісторыі, уступаюць у строй. У квітнеючыя палі і сады ператва-

раюцца вялізныя, пустыннымі ў мінулым, абшары зямель, да якіх дакранулася рука савецкага чалавека. Устаюць разбураныя ў час вайны абноўленымі і яшчэ прыгажэйшымі, чым былі колісь, гарады і вёскі. З года ў год новых поспехаў дабіваецца калгасная вёска ва ўзняцці вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі. Новымі буйнымі здабыткамі папаяняецца скарбніца сацыялістычнай культуры.

У які куток неабсяжнай краіны Саветаў мы ні заглянулі-б, якую галіну жыцця ні ўзялі-б—усюды і ва ўсім мы заўважым няўхільны рост, убачым, як кіпіць, б'е невычарпальнай крыніцай жыццё, напоўненае пафасам творчай працы. Усё гэта робіцца ў нашых-жа інтарэсах, інтарэсах усяго народа. Усё, што ствараецца ў нас, усе матэрыяльныя і духоўныя здабыткі служаць нам-жа самім, агульнаму шчасцю нашага народа, далейшаму росквіту нашай сацыялістычнай Радзімы.

Ніколі і нідзе чалавек працы не меў такіх правоў, не адчуваў такіх клопатаў аб сабе, як у нашай краіне. Палітыка Комуністычнай партыі і ўрада на працягу ўсёй гісторыі Савецкай дзяржавы нязменна прасякнута клопатамі аб працоўным чалавеку, аб пабудове такога грамадства, у якім чалавек не ведаў-бы нястач ні ў матэрыяльных, ні ў культурных адносінах, меў-бы ўсе ўмовы для найбольш поўнага выяўлення сваіх творчых здольнасцей і талентаў, для няспыннага ўзбагачэння сваёй культуры.

Вялікая мэта, пастаўленая партыяй, — пабудова комунізма—натхняла і натхняе наш народ і на фронтах мірнага будаўніцтва, калі ён праяўляе цуды працоўнага гераізма, і на палях бітваў з захопнікамі, калі ён выступае на абарону сваёй волі, незалежнасці, сваіх заваёў. Сілы савецкага народа невычарпальныя таму, што на чале яго стаіць родная, выпрабаваная партыя, што ён бачыць перад сабой ясную мэту, што кожны дзень набліжае яго да гэтай мэты.

Здаецца, зусім нядаўна адгрымелі апошнія залпы Вялікай Айчыннай вайны, у час якой фашысцкія захопнікі нанеслі вялікую шкоду нашай гаспадарцы, — буйныя раёны савецкай краіны, у якіх пабываў вораг, былі ператвораны ў пустэчы. Такой пустэчай выглядала і наша Беларусь, калі ўлетку 1944 года гераічная Савецкая Армія вызваліла яе тэрыторыю ад фашысцкіх акупантаў. Яшчэ свежымі ўстаюць у нашай памяці малюнкі разбураных і спаленых гарадоў і вёсак, апусцелых, зарослых быльнягом і хмызнякамі палёў.

А цяпер, за дзевяць год мірнага жыцця, не толькі залечаны раны, нанесеныя вайной, але і дасягнуты такія поспехі ва ўсіх галінах эканомікі і культуры, якія значна пераўзыходзяць узровень даваенных год. Адноўлены і рэканструяваны старыя, узведзены і ўзводзяцца шматлікія новыя прадпрыемствы, прыгажюць паўстаўшыя з руін гарады, адбудаваны калгасныя паселішчы, на шырокіх калгасных палях працуе значна больш тэхнікі, чым да вайны.

Калі мы праходзім па вуліцах беларускай сталіцы—Мінска, мы не можам не захапляцца прыгажосцю новага горада, яго дзівоснымі будынкамі-палацамі, сонечнымі плошчамі, раскошнымі скверамі і паркамі. Не верыцца, што ўсяго сем-восем гадоў таму назад усюды тут яшчэ грувасціліся горы руін, а вецер вольна гуляў на пустэчах. Так уся Беларусь з дапамогай братніх народаў і ў першую чаргу вялікага рускага народа ўстала абноўленай з руін і папалішчаў.

У той-жа час у капіталістычных краінах, закранутых у той ці іншай меры вайной, працягваецца і яшчэ

больша паглыбляецца стан заняпаду, абвастраюцца супярэчнасці, растуць арміі беспрацоўных, з года ў год пагаршаецца жыццё простых людзей. Заправілы капіталістычнага свету шукаюць выйсця з гэтага становішча ў развязванні новай сусветнай вайны, накіраванай супроць лагера міру і дэмакратыі, які ўзначальвае Совецкі Саюз.

Наша краіна цяпер магутная як ніколі, магутная адзінствам народа, цесна згуртаваным вакол партыі, усебакова развітай эканомікай, якая не ведае ні спадаў, ні крызісаў, абароназдольнасцю, якая не можа не стрымліваць падпальшчыкаў вайны, гарачай падтрымкай усіх прагрэсіўных сіл чалавецтва. Як незгасальны маяк, вабіць яна позіркі працоўных капіталістычных краін, паказвае ім адзіна правільны шлях у светлую будучыню.

У апошні час партыя і Совецкі ўрад аддаюць асаблівую ўвагу задавальненню матэрыяльных і культурных патрэб савецкага народа. Пастаўлена задача: на базе магутнага росту цяжкай індустрыі, якая з'яўляецца асновай асноў сацыялістычнай эканомікі, у бліжэйшыя два-тры гады поўнасцю задаволіць растучыя патрэбы насельніцтва краіны ў прадуктах харчавання і таварах шырокага ўжытку. У выкананні гэтай вялікай задачы галоўная роля належыць сельскай гаспадарцы, якая ў сваім развіцці яшчэ адстае ад развіцця прамысловасці.

Рашэнні вераснёўскага і лютаўскага Пленумаў ЦК КПСС і рад рашэнняў, прынятых партыяй і ўрадам у перыяд паміж гэтымі пленумаў, адкрываюць небывалыя перспектывы ў далейшым уздыме сельскай гаспадаркі, у шпаркім развіцці лёгкай і харчовай прамысловасці. Ажыццяўленне мер, вызначаных партыяй, дасць магчымасць ужо ў гэтым годзе значна павялічыць вытворчасць зерня, мяса, малака, тлушчаў у калгасах і саўгасах краіны, лепш забяспечыць лёгкаю і харчоваю прамысловасць сыравінай, якую дае сельская гаспадарка.

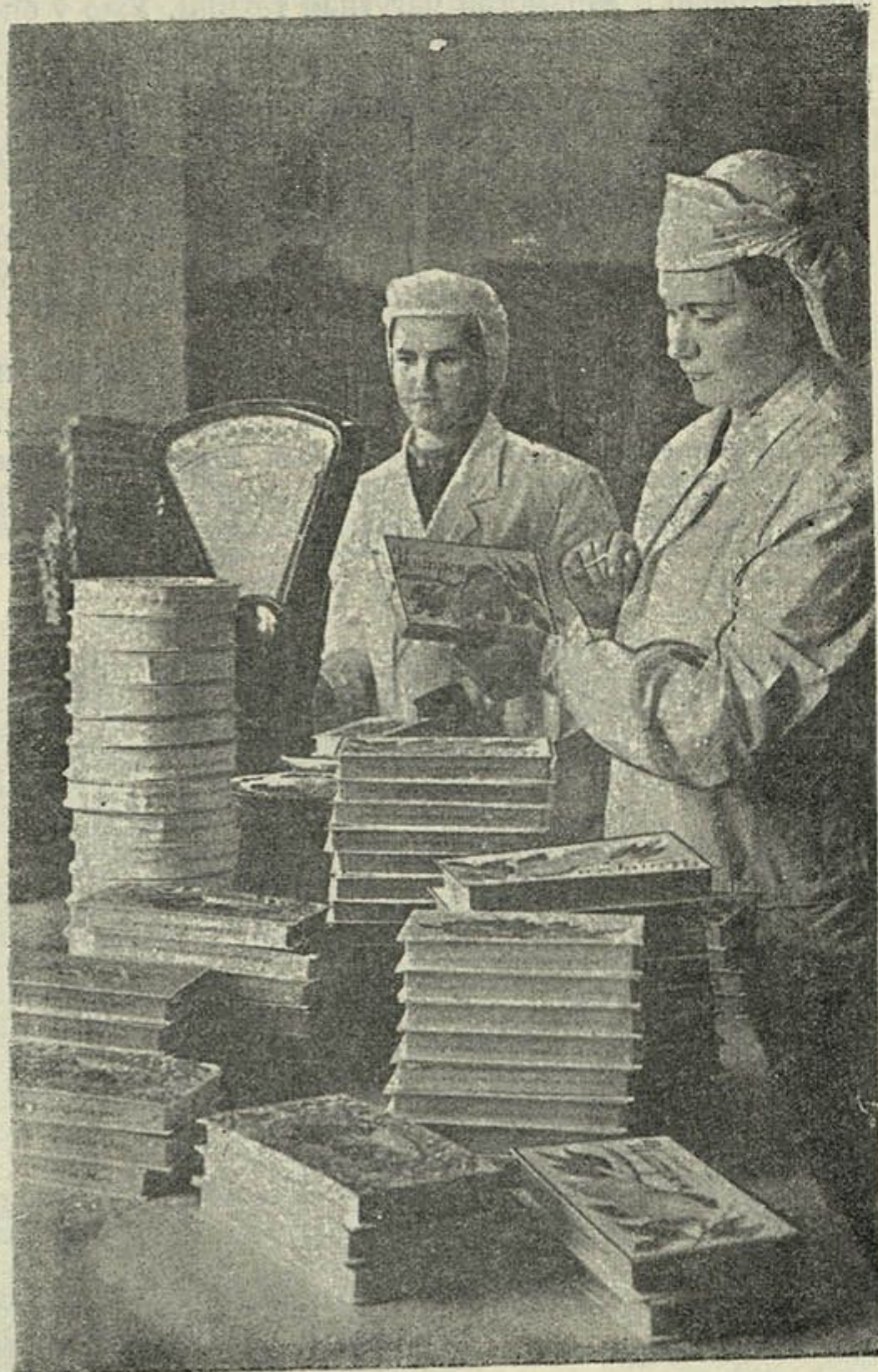
З вялікай радасцю, усеагульнай падтрымкай сустрэў савецкі народ гэтыя рашэнні партыі і ўрада. Значна лепш, чым у мінулыя гады, па-новаму падрыхтаваўшыся да вясны, выехалі сёлета калгаснікі на веснавыя палі. Ужо гудуць трактары на спрадвечных дзірванах у Сібіры, Паволжжы, Поўночным Казахстане, куды на дапамогу мясцовым калгаснікам і рабочым саўгасаў і МТС прыехалі маладыя спецыялісты з розных куткоў краіны, прыбылі і прыбываюць новыя і новыя партыі самых складаных сельскагаспадарчых машын.

Ва ўмовах агульнага працоўнага ўздыму, новымі поспехамі ва ўсіх галінах нашага жыцця сустракаем мы сёлетні Першы май. Шчодрое сонца асвятляе нашы гарады і вёскі, гіганцкія пляцоўкі новабудуляў, бяскрайнія прасторы калгасных палёў — яно дорыць сваю веснавую ласку сацыялістычнай краіне, якая ўвасобіла ў сабе ўсе лепшыя спадзяванні працоўнага чалавецтва.

Мы выйдзем на вуліцы ў першамайскіх калонах дэманстрантаў, поўныя бадзёрасці і энергіі, бясконца ўдзячныя роднай партыі за яе клопаты аб народзе, упэўненыя ў сваім сённяшнім і заўтрашнім шчасці.

У нашай рэспубліцы шырока разгарнулася перадамайская сацыялістычнае спаробніцтва. На здымках: уверсе шліфоўшчыца Мінскага падшыпнікавага завода В. Іванова, якая выконвае заданне на 220—250 працэнтаў; унізе: работніцы Гродзенскай кафеянакандытарскай фабрыкі А. Пінчук і А. Можджэр за расфасоўкай шакаладных цукерак. За апошні час гэта фабрыка асвоіла выпуск дзесяці новых відаў вырабаў.

Фото К. Якубовіча і М. Рэбі

ШУМНА і шматлюдна апошнім часам у камітэтах комсамола.

Тысячы юнакоў і дзяўчат спяшаюць туды, каб дамовіцца аб паездцы для выканання новай агульнадзяржаўнай, усенароднай справы.

У кароткіх, сардэчных словах выказвае моладзь імкненні сваёй душы:

«Я вырашыла стаць у рады працоўнай раці і прашу накіраваць мяне на асваенне новых зямель. Абяцаю з усім запалам майго юнацкага сэрца ўзяцца за справу і працаваць на любой рабоце, якая мне будзе даручана, так, каб быць прыкладам для іншых комсамольцаў».

Так пісала ў сваёй заяве ў Варашылаўскі райком комсамола горада Мінска комсамолка Валянціна Крот.

Так пішуць тысячы маладых савецкіх людзей у адказ на заклік Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада. Моладзь разумее, што на новым месцы будзе спачатку не лёгка. Але яна ведае, што і старэйшым таварышам, якія некалі будавалі Комсамольск-на-Амуры, Магнітагорск і многія іншыя гарады, стаўшыя гордасцю нашай краіны, было не лягчэй. Савецкая моладзь ніколі не шукала лёгкага жыцця. На асваенне новых зямель едзе ўсё больш юнакоў і дзяўчат краіны. Туды імкнуцца не толькі механізатары, але і маладыя людзі, якія яшчэ не паспелі набыць спецыяльнасці. Ім добра вядома, што пра іх лёс паклапоціцца Савецкая дзяржава.

Яны едуць вырашаць вялікую і пачэсную справу. Краіна патрабуе пашырыць пасяўную плошчу збожжавых культур за два гады не менш як на 13 мільёнаў гектараў і ўжо ў 1955 годзе атрымаць больш мільярда пудоў збожжа. Такую задачу можна вырашыць толькі з дапамогай магутнай тэхнікі. Ужо ў бягучым годзе на цалінныя землі накіроўваецца 120 тысяч трактараў, 10 тысяч камбайнаў і вялікая колькасць іншых сельскагаспадарчых машын. Эшалоны з гэтай тэхнікай ідуць у Сібір, Казахстан, на Урал, Паволжжа. Гісторыя не ведала яшчэ такога размаху ў асваенні зямель. Па адной толькі Расійскай Федэрацыі за два гады намечана асвоіць плошчу, якая перавышае палову плошчы, занятай пшаніцай у Англіі, Бельгіі, Галандыі, Даніі і Аўстрыі, разам узятых.

Вырашэнне гэтай грандыёзнай задачы дапаможа нам забяспечыць няспынны рост запатрабаван-

Тысячы патрыётаў нашай соцыялістычнай Радзімы выказалі жаданне паехаць на асваенне цалінных і абложных зямель Алтая, Казахстана, Паволжжа. Работніца мінскага Аўтапрамбуда Вера Сцяпанавіч Касабука і кантралёр мінскага мотавелазавода Тэрэза Вацлаваўна Карповіч перад ад'ездам у Казахстан на асваенне цалінных зямель.

Фото Г. Ткачэнка.

УСЕНАРОДНАЯ СПРАВА

няў народнай гаспадаркі ў збожжы, стварыць багацце прадуктаў у краіне.

Агульнадзяржаўныя задачы краіны, як і заўсёды, вырашаюцца ў цесным адзінстве рабочага класа і калгаснага сялянства. Працаўнікі соцыялістычных палёў вылучаюць са свайго асяроддзя механізатараў, прамысловасць горада—спецыялістаў вытворчасці, партыйныя арганізацыі—кіруючыя кадры. І гэта зусім зразумела, бо поспех справы ў першую чаргу вырашаюць людзі.

На пленуме Цэнтральнага Камітэта КПСС за апошні час ужо ў другі раз абмяркоўваліся пытанні павышэння сельскагаспадарчай вытворчасці. Ад вераснёўскага да лютаўскага пленума партыйныя арганізацыі правялі вялікую работу. Значна ўмацаваліся нашы машына-трактарныя станцыі. Да іх прышла новая і навішая тэхніка, разгарнулася будаўніцтва. Партыя накіравала для работы ў вёскі тысячы спецыялістаў і кіруючых работнікаў.

Толькі за мінулы год у выніку мер, прынятых для павышэння матэрыяльнай зацікаўленасці калгасаў і калгаснікаў, прыбыткі іх павялічыліся на 13 мільярдаў рублёў.

Асновай усёй сельскагаспадарчай вытворчасці з'яўляецца збожжавая гаспадарка. Ад яе развіцця залежыць далейшы ўздым астатніх галін сельскай гаспадаркі. Лютаўскі пленум Цэнтральнага Камітэта партыі адзначыў, што сучасны ўзровень атрымання збожжа ўжо не забяспечвае хутка растуць патрэб нашай краіны. Партыя паставіла перад прамысловасцю і сельскай гаспадаркай пачэсную задачу—за два-тры гады ў дастатку задаволіць насельніцтва таварамі народнага спажывання. Гэтая задача можа быць вырашана не толькі за кошт асваення цалінных і абложных зямель, але і за кошт усямернага павышэння ўрадлівасці ўсіх ворных зямель, што мае асаблівае значэнне для нашай рэспублікі. У нас нельга дабіцца высокіх ураджаяў без угнаення і вапнавання глебы, без ачысткі зямель. Многае будзе залежаць і ад таго, наколькі паспяхова мы правядзем сёлета веснавую сяўбу.

У адказ на рашэнні Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі калгаснае сялянства рэспублікі прымае ўсе захады, каб высокакасна правесці веснавую сяўбу і вырасціць высокі ўраджай.

Перадавыя калгасніцы пішуць у рэдакцыю аб актыўнай падрыхтоўцы да вясны. Без іх удзелу не вырашаецца ні адна вялікая, ні адна малая справа. Усёй рэспубліцы вядомы імёны перадавікоў калгаснай вёскі: Ільнавадак, Вольгі Клім, Ганны Каваленка, даярак Евы Шчэрбіч, Надзеі Бяляўскай, Соф'і Машлякевіч, свінаркі Ксені Пляшковай і многіх іншых.

Самааддана праца калгасніц прыносіць ім павягу і пашану, вялікія прыбыткі. Антаніна Куратнік (калгас імя Молатава Целяханскага раёна) вырасціла небывалы ўраджай каняпель. Яе звязно з плошчы ў шэсць гектараў сабрала па 7 цэнтнераў насення і па 10 цэнтнераў валакна з гектара. Народ высока ацаніў яе паспяховую працу і выбраў дэпутатам у Вярхоўны Совет СССР. Пра вопыт сваёй работы яна расказвае ў гэтым нумары нашага часопіса.

Жанчыны-калгасніцы разумеюць, што чым больш будзе ў нас збожжа і бульбы, тым больш мяса і масла атрымае насельніцтва. А попыт на гэтыя прадукты няспынна расце, што звязана таксама і з сістэматычным зніжэннем дзяржаўных цэн на ўсе тавары.

Вызначаючы праграму крутога ўздыму калгаснай і соўгаснай вытворчасці, партыя цвёрда ўпэўнена ў тым, што яна з поспехам будзе ажыццёўлена. Наша краіна мае для гэтага ўсе магчымасці: велізарныя зямельныя абшары, самую перадавую і дасканалую тэхніку і, самае галоўнае, — самааддана і шчыра працаўнікоў соцыялістычных палёў. Не шкадуючы сіл, яны прымнаюць багацце краіны, набліжаючы час канчатковай пабудовы кунізму.

ЗА ВЫСОКІ ўРАДЖАЙ КАНАПЕЛЬ

МІНУЛЫМ летам заходжу я неяк у магазін. Каля прылаўка стаіць пакупнік і з жалем расказвае нешта дзяўчыне ў цёмнасінім халаце прадаўшчыцы. Пачула я слова «каноплі», насцярожылася і падышла бліжэй. Гаворка ішла пра... рыбную лоўлю. Пакупнік, як аказалася, быў заядлым рыбаком. Нядаўна набыў новую сетку, але зрабіць яму давалося ўсяго толькі «два заходы».

— Парвалася, — скардзіцца ён прадаўшчыцы. — Мне-б цяпер канапляную. Тая моцная. Ці няма часам у вас?

— Чаму-ж не? — усміхаецца дзяўчына і дастае з паліцы добрай вязкі рыбалоўную сетку.

Пакупнік прабуе моц нітак.

— Вось гэта я разумею. Адным словам, каноплі!

Ён расплачваецца, дзякуе дзяўчыне і задаволены выходзіць з магазіна.

Выпадак з рыбалавам прыходзіць мне на памяць, як толькі пачынаюць гаварыць пра каноплі. Гэтая культура шырока выкарыстоўваецца ў нашай народнай гаспадарцы. З канаплянага валакна вырабляюць не толькі рыбалоўныя сеткі. Вяроўка і шпегат, брызент і мешкавіна, абрусы і ручнікі, палатно і тканіна і шмат іншых рэчаў робіцца з канапель.

Наш калгас усяго два гады назад пачаў займацца канаплярствам. Спачатку ўраджай быў нізкі. Калгаснікі не ведалі аграцэхнікі канапель. Некаторыя недаверліва адносіліся да гэтай «навінкі».

У мінулым годзе, умела выкарыстаўшы перадавыя аграцэхнічныя прыёмы, мы сабралі ў сярэднім па 7 цэнтнераў пнянкі з кожнага гектара тарфянікаў нізіннага тыпу. Калгас атрымаў 1 мільён 600 тысяч рублёў прыбытку (40 тысяч з гектара).

Асабліва высокага ўраджаю дабілася наша звяно. З плошчы ў 6,3 гектара мы атрымалі па 10 ц валакна і па 7 ц насення, а з плошчы ў 2,12 гектара, засеянай манчжурскімі каноплямі, сабралі па 15 ц валакна. За прадукцыю з нашага ўчастка калгас атрымаў 289 000 рублёў. Я атрымала 8400 рублёў прэміі і 7000 рублёў на працадні. Члены звяна атрымалі ад 4 да 6 тысяч рублёў. Па 30 рублёў на кожны працадзень. У парадку сустрэчнага продажу калгаснікі закупілі ў дзяржавы 1742 цэнтнеры пшаніцы.

Каноплі вельмі патрабавальныя да глебы. Найлепш растуць яны на асушаных тарфяніках. Яно і зразумела. У тарфяніках шмат

вільгаці і паветра, даволі азота. Аднак было-б няправільна думаць, што тарфяныя ўчасткі самі па сабе ўрадлівыя. Каб яны добра радзілі, трэба правільна і своєчасова апрацоўваць і ўгнайваць глебу.

Участкі, адведзеныя пад каноплі, механізатары ўзаралі ранняй восенню. Там, дзе глеба была ўзарана на глыбіню ў 35 сантыметраў, вышыня канапель дасягнула трох і больш метраў.

Вясной, як толькі сышоў снег, пачалі дыскаванне прадольным і папярочным спосабамі. Перад пасевам угноілі глебу. Пад зябліва мы ўнеслі па 2 ц калія і па 5 ц пірытнага агарку. Перад першым дыскаваннем, ранняй вясной, унесена па 2 ц электраліту і па 1 ц суперфасфату на гектар. Адабралі добра паспеўшае, буйнае насенне і высявалі яго разам з грануляваным суперфасфатам па 80 кіلوграмаў на гектар. Сеялі радковым спосабам, у добрае сонечнае надвор'е, у другой дэкадзе мая. Тэмпература паветра дасягала 12—15 градусаў цяпла, а глебы на глыбіні 4—5 сантыметраў — каля 10 градусаў.

Ужо на пяты дзень пасевы ўзвышлі. На дзесяты, калі з'явілася па тры пары лісткаў, падкармілі расліны. Унеслі па 30 кг электраліту і па 50 кг суперфасфату на гектар.

Даглядаючы пасевы, асабліваю ўвагу ўдзялялі рэгуляванню паветрана-воднага рэжыму. Летам узровень вады паніжалі ад аднаго да 1,3 метра.

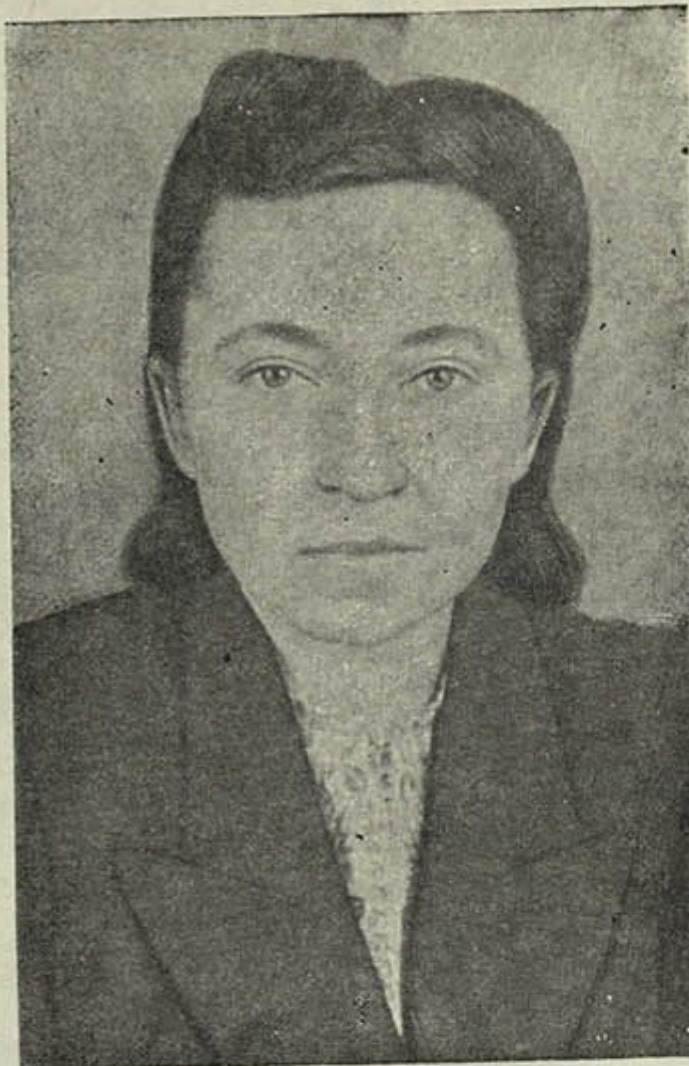
Праз месяц каноплі дасягнулі метравай вышыні і заглушылі пустазелле.

Уборку пачалі ў перыяд масавага цвіцення канапель і за некалькі дзён скончылі. Дружна і без страт правялі расцёл і пярвічную апрацоўку трасы.

Вынікі мінулага года паказалі, што канаплярства — вельмі прыбытковая галіна гаспадаркі. Сёлетні калгаснікі намерзілі атрымаць звыш 4 мільёнаў рублёў прыбытку. Пасяўная плошча пад каноплі павялічваецца ў тры разы. Створана дадаткова 9 канаплярчых звенняў на чале з маладымі ініцыятыўнымі калгасніцамі.

Прышла вясна. Зараз для нас самы гарачы час. Кожны дзень дзесяткі падвод вывозяць на палі торф і гной. Канаплярчых звенняў сартуюць і ачышчаюць насенне.

Наша звяно мае ўчастак у 8 гектараў. Мы намерзілі атрымаць з кожнага гектара па 12 ц пнянкі і па 10 ц насення. З гэтай задачай мы справімся паспяхова. Усе 15 дзяўчат нашага звяна вучацца ў агра-

А. КУРАТНІК

ранамічным гуртку, якім кіруе аграном арцелі т. Яканюк. Заняткі праходзяць жыва і цікава.

Улічыўшы недахопы, дапушчаныя ў мінулым годзе, праўленне калгаса замацавала за кожным звяном участак на тарфяніках нізіннага тыпу. Больш увагі будзе ўдзельна рэгуляванню паветрана-воднага рэжыму. Ваду рашылі трымаць на ўзроўні да 70 сантыметраў і паніжаць да 90. Плануем двойчы падкарміць пасевы мінеральнымі ўгнаеннямі. Калгас нядаўна набыў дзве каноплемалкі, што значна палегчыць працу пры ўборцы і павысіць якасць валакна.

Канаплярствы звяна клапацяцца аб ураджаі не толькі на сваім участку. Самы актыўны ўдзел яны прымаюць у калгаснай вытворчасці: вывозяць угнаенні на палі арцелі, разам з усімі калгаснікамі пад кіраўніцтвам агранома рыхтуюць торфагноевыя кампосты.

Кіруючыся гістарычнымі рашэннямі вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, канаплярствы поўны рашучасці выканаць задачы, якія стаяць перад сельскай гаспадаркай краіны.

У адказ на клопаты партыі і ўрада аб добрабыце народа будзем працаваць яшчэ больш прадукцыйна, каб забяспечыць далейшы ўздым ураджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур.

А. КУРАТНІК,

звеннявая, дэпутат Вярхоўнага
Совета СССР.

Калгас імя Молатава
Целяханскага раёна
Брэсцкай вобласці.

Група маладых жывёлаводаў Беларусі нядаўна пабывала на экскурсіі ў Маскве. Тут яны пазнаёміліся са славутымі мясцінамі сталіцы. Галоўнай-жа мэтай іх прыезду было вывучэнне вопыту перадавых калгасаў і соўгасаў Падмаскоўя ў развіцці жывёлагадоўлі. На здымку: група беларускіх жывёлаводаў на Краснай плошчы ў Маскве.

Фото Л. Эйdzіна.

Я З ВЁСКІ БАБІНА

[Расказ Г. М. КАВАЛЕНКА — звеннявой калгаса імя Варашылава]

Я з вёскі Бабіна. Не чулі пра такую? Ля Віцебскага шасэ стаіць. Вёрст дваццаць ад Оршы. Тут я нарадзілася, тут і жыццё амаль усё пражыла. Заўсёды каля зямлі. Моцна да яе прыляпілася. Нікуды не ездзіла, нідзе не бывала. У Бабіне і дзед мой памёр, а бабка яшчэ жыва. Парода наша моцная, шматгадовая. Маці за восьмы дзесятак пераваліла.

А вёска наша, хоць і называецца Бабіна, але славу мае вялікую. Тут хадзіў герой-партызан Канстанцін Заслонаў з сваімі ратнымі таварышамі. Першы дружок Заслонава, камандзір Катулін, — з нашага калгаса.

Я яшчэ памятаю крыху пана Мякшынскага. Ён усімі тутэйшымі землямі валодаў. Вучыцца ездзіў у Германію. А жыццё так і не мог зразумець. Грошы прымаў за галоўнае. Прыгнятаў народ, люта катаваў. Вось мужыкі і забілі яго. Спатрэбілася пану толькі тры ар-

шыны зямлі. А ён хацеў усю забраць. І шмат паспеў забраць. На наш Букштынскі род не дасталася ніводнай дзесяціны. Бацька ў наймы хадзіў. Я з васьмі год па яго сцежцы пайшла. Толькі пасля рэвалюцыі людзьмі сябе адчулі. Толькі ў калгасе добра зажылі.

Калі грывнула вайна, уся наша вёска ўзнялася на ворага. Майго мужа, параненага, немцы забралі ў палон. Але ён праз тыдзень уцёк, прабраўся ў Бабіна. Прышоў і кажа мне:

«Ты, Міронаўна, заставайся ў хаце. Куды цяпер пойдзеш, ды яшчэ з грудным дзіцем? А я ў лес падамся. Ужо знайшоў сцежку да сваіх».

«Са сваёй зямлі я нікуды не пайду, — сказала я мужу, — але і немцу не пакланюся. Не дачакаецца ён гэтага ад савецкай калгасніцы. Бяры і мяне ў лес...»

Пасля вызвалення Беларусі вяр-

нуліся мы ў сваю вёску з чыстым сумленнем. Праўда, ад вёскі адзін след застаўся. Уцалелі дзве самыя старыя хаты: Пудоўскіх ды Ярмоленка. Усё спалена, разбурана, разбіта. Больш поўвёскі — удовы. Асірацеў і наш род. У мяне загінулі двое братаў, у бабулі Арыны фашысты замучылі двух сыноў — партызан.. Дзяўчынку-племянніцу мучылі за сувязь з партызанамі. Абпаленая зямля была паліта крывёй. Мужчыны, якія ўцалелі, пагналі ворага далей. У вёсцы засталіся адны жанчыны. І на самай справе сяло наша стала бабіна. Але яшчэ больш палюбілася нам наша зямля, якую крывёй адстаяў наш народ.

Сабраліся бабы, паплакалі, а жыццё-жа трэба. Я з сваёй суседкай удавой Настай Бахмат пасялілася ў нямецкім бліндажы. Потым узяліся капаць зямлянкі. Надыйшоў час сеяць. І задумаліся жанчыны: як-жа сеяць? На ўвесь калгас адзін

конь. І насення няма. А мужыкі ўсе на вайне, ім хлеб патрэбен. Кажу я жанчынам: «Слязьмі, бабаныкі, справе не дапаможаш. У кожнай знойдзеца лапата. Давайце лапатамі зямлю падымаць».

Вось так мы і аднаўлялі свой калгас. Усё рабілася сваімі рукамі і ад гэтага стаў ён нам яшчэ радней і бліжэй.

Шмат успамінаць, шмат гаварыць...

Як цяпер жывем, раскажаць хачу. Было ў Бабіна трыццаць два роў, стала сорок.

А хаты ўсё новыя, пяцісценныя. Не забылася пра нас дзяржава, моцна дапамагла. І мы сілу накіпілі яшчэ большую, чым да вайны. Была ў калгасе адна вёска, стала — шэсць. Прыбыткі на мільёны мераем. Радыёвузел свой. У кожным доме рэпрадуктар знойдзеце. За адзін год паставілі кароўнік каменны, пілараму, купілі дзве аўтамашыны, будзем цяпліцу, збожжасховішча. Проста трэба сказаць — заможна людзі зажылі.

Ды ўзяць мяне. Муж васьм у мяне памёр 8 месяцаў назад. З чатырма дзецьмі засталася. Каб сталася гэта раней — зазнала-б гора. Але не дарма мы свой калгас па каменчыку збіралі. Дом у мяне новы, пяцісценны. У гаспадарцы карова, свіння, авечкі. Садок насаджыла. З калгаснай касы амаль чатыры тысячы атрымала. Усіх дзяцей узгадвала. Яны ўжо і забыліся, як сядзелі ў лясной зямлянцы. Гена ў дзевяты клас ходзіць, Люба ўжо замужам, Міця — пяцікласнік, а на той год і самая малодшая ў школу пойдзе.

Людзі гавораць, што работніца я нястомная, таму і жыву добра. Але справа не толькі ў гэтым. Бацька мой таксама працаваў адцямна да цямна. Калі атрымаў сваё поле, то і начаваў на ім. А дастатку ўсёроўна не было. Адной работай, адным гарбом не возьмеш. І горб абламаеш і сыты не будзеш. Да нас прышлі на дапамогу і машыны, і ўгнаенні, і навука. Вось і жывем добра. Старанне, вядома, патрэбна.

Прыклад адзін прывяду. У нас шэсць ільनावодчых звенняў. Участкі ва ўсіх аднолькавыя. Усім зямлю аралі трактарамі. Але вышла так, што маё звяно атрымала самы высокі ўраджай і ў калгасе, і ў раёне. Працавала нас восем душ, і прынеслі мы калгасу ад пяці гектараў прыбытак без малога ў сто тысяч.

Насення сабралі па 5,5 ды лепшага валакна па 6,5 цэнтнера з гектара. Нам і прэмія, нам і на працяг па 29 рублёў ды яшчэ пашана і павяга ад людзей. Мяне нават пасылалі ў суседнія калгасы вопытам дзяліцца.

Прыехала я неяк у адзін з калгасаў. Расказваю людзям, як лён вырошчвала. Участак папаўся няважны. Аралі пад жыта, а тут далі план на лён. Зразумела я, што народ цяпер хоча добра апрацаваць. Ну што-ж — калі трэба, давайце, жанчыны, за лён брацца. Нарыхтавалі даволі ўгнаення, адсяліся ў тэрмін. Пачалі лён вырошчваць. Падкармлівалі пепелам, мінеральнымі ўгнаеннямі.

Г. КАВАЛЕНКА

Палолі тры разы. Улічыўшы парадку агранома, апылілі лён.

Расказваю так, а нейкі шчупленькі дзядок з вострай бародкай усё пытанні мне насуперак ставіць. Скрыпіць і скрыпіць. Пытае: «А колькі-ж вы, прабацьце, за дзень апыльвалі лён?» Я кажу: «Сама за дзень два з паловай гектары апыліла». Стары тут-жа адказвае: «Дазвольце не паверыць. Ныйначай вы па ільне на аўтамабілі ездзілі».

«Дзе-ж я яго бачыла?» — думаю сабе і таксама пытанне стаўлю: «Дазвольце і мне спытаць. Вы ўжо ў сталым веку, некалі, відаць, рукамі сеялі. Цікава, колькі дзесяцін засявалі вы тады за дзень у сваёй гаспадарцы і колькі цяпер працяг дзён маеце?»

Тут стары мой закашляўся, я пазнала яго і павярнула свой расказ:

«Мала, — кажу, — таварышы, вырашціць лён, трэба яго і захаваць. І ад дажджоў зберагчы, і ад гнілі, а часам і ад людзей. Лён мы сабралі ў тэрмін. Адсартавалі. Павязалі ў тугія снапы. Склалі акуратна. Прышоў час везці на нарых-

тоўчы пункт. Я задумала першую падводу адвезці сама. Устала перад світаннем, пакарміла жывёлу, наварыла дзецам. Наклала воз і рушыла. Ехаць да пункта далёка. Зранку на дарозе нікога. Людзі сталі трапляцца пазней. Ідзе насустрэчу жанчына, прывіталася і кажа: «Прадай, цётка, лён». «Дзіва, — думаю, — пакупнікі па дарогах ходзяць». Толькі так падумала, падбегла два хлопцы гадоў па пятнаццаць. Схапілі некалькі снапоў і ўцякаць. Гляджу, на абочыне дарогі сядзіць стары, мяшкі пільнуе. Хлопцы падбеглі да яго і схавалі мой лён. Падыходжу: «Аддайце лён!» Хлопцы смяюцца: «У цябе, цётка, яшчэ ўродзіць». І стары смяецца. Тут у іх я згрэбла мяшок ячменю і да воза. Стары спалохаўся: «Ты што робіш? Кладзі ячмень!» «Кладзі, — кажу, — лён».

Выручыла свае снапы. Расказваю я гэта калгаснікам, зірнула ў кут, а дзядка ўжо і няма. Гэта ён са мною за лён ваяваў. Можна падумаць, што гісторыя дробязная. На самай справе не так. Мы свой лён увесь збераглі. Ульяна Сласценка вырашціла лён не горш майго. А зберагчы не здолела. Калі вазілі, — той згубіць па дарозе тры снапы, таму не хочацца ўстаць з воза, калі абярэмак упаў. Былі і такія, што мянялі дзесяткі снапоў на пляшку гарэлкі. «Ад такой, моў, дробязі калгас не збяднее». Вось і атрымалася, што лён у нас з Ульянай Сласценка быў аднолькавы, а валакна я здала на тры тоны больш.

Скажу я вам, што яшчэ не ўсе мы навучыліся берагчы калгаснае дабро. Да свірня ўраджай вялікі, а ў свірне — незайздросны.

Сёлета я абавязалася вырашціць па 40 пудоў насення і па 45 пудоў лепшага валакна з гектара. І кожны можа сабраць такі ўраджай.

Можна з майго лёну прыгожай нявесце пасаг зрабіць. Яна і ведаць не будзе, дзе вёска Бабіна. І ў партызанскай зямлянцы яна не жыла, не чула, як у лесе вые завіруха і брэшучы аўчаркі, высочваючы чалавека. Шчасліва жыве тая мая далёкая дзяўчына, якая будзе насіць адзежу з нашага лёну. Няхай-жа ўвесь век свой пражыве яна ў міры.

А вёска Бабіна і далей будзе расці. Мяне нядаўна выбралі ў дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР. Кланяюся народу за гонар. Вучыцца пачала ўжо дарослай. Ды і жыццё многаму навучыла. Не акажуся ў даўгу перад народам: была і буду яго слугой.

Літаратурны запіс

А. ТРЭЦЬЯКОВА

Арэхаўскі раён

Караваяўскія

ЦЯЛЯТНІЦЫ

«Якой ежай памешчыкі кормяць сваіх рабочых» — так называлася записка, змешчаная 6 снежня 1901 года ў ленинскай «Искры» № 12. У ёй паведамлялася аб тым, што памешчыца Усава корміць рабочых гнілым мясам, што яна жорстка эксплуатае сваіх батракоў.

З таго часу, як пісалася гэтая записка, многае змянілася ў свеце. І на тым месцы, дзе быў маёнтка памешчыцы Усавай, дзе ад цямна да цямна гнулі на яе спіны забітыя і змораныя батракі, цяпер раскінуліся шматлікія будынкі шырока вядомага племяннога саўгаса «Караваява». Вольная праца пераўтварыла і людзей. Зараз яны — поўнапраўныя будаўнікі новага жыцця. У працы на карысць грамадства яны знайшлі шчасце і радасць. Многія з іх сталі знатнымі людзьмі нашай Радзімы.

Здзіўляючыя перамены, якія адбыліся тут за гады савецкай улады, асабліва прыкметны для тых, хто даўно не бываў у гэтых краях.

Нядаўна ў складзе адной з чэхаславацкіх дэлегацый, якія наведалі саўгас «Караваява», аказаўся ўдзельнік першай сусветнай вайны. Ён трапіў тады ў палон да рускіх і быў накіраваны на сельскагаспадарчую работу ў сядзібу памешчыцы Усавай. І вось ён зноў у гэтых некалі знаёмых яму мясцінах. Але цяпер іх не пазнаць. На беразе ракі Сэндэгі раскінуўся цэлы гарадок. На месцы дрымучага лесу, сярод якога стаяла сядзіба Усавай, выраслі каменныя дамы з цынкавымі і шыфернымі дахамі, з электрычнасцю, ваннамі, тэлефонамі. Пабудаваны двухпавярховая

школа, клуб, паштовае аддзяленне, магазін, бальніца, дзіцячы сад, яслі, гасцініца, стадыён, ёсць парк культуры і адпачынку...

Многаму дзівіўся дэлегат, які ведаў некалі гэты глухі куток Кастрамскай вобласці, але асабліва здзівілі яго людзі.

Ён звярнуўся да старэйшага зоатэхніка саўгаса, вядомага далёка за межамі нашай Радзімы лаўрэата Сталінскай прэміі, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР Станіслава Іванавіча Штэймана:

— Як вы навучыліся так перапрабляць людзей? У свой час я ведаў Палагею Суславу — даярку ў былой памешчыцы, забітую сялянскую жанчыну. А сёння я бачыў на яе грудзях залатую зорку Героя Працы. Яна стала вядомым наватарам. Гэта-ж проста чуд...

— Ніякага цуду тут няма, — тлумачыў гасцю Станіслаў Іванавіч. — Суслава — не выключэнне. Яна толькі яркая прадстаўніца пакалення жанчын, выхаваных савецкім ладам і Комуністычнай партыяй, людзей, якія ўвесь час узбагачаюць свае веды і вопыт, здольны тварыць, бязмежна аддаць сваёй Радзіме, сваёй працай прымнажаюць яе багацці і славу.

Гэтыя словы як нельга лепш пацвярджаюцца на прыкладзе самога саўгаса «Караваява». Кожны дзесяты чалавек у гэтым калектыве — Герой Соцыялістычнай Працы, кожны пяты — ордэнаносец, а з медалямі амаль усе. Добрымі справамі зарабілі караваяўцы высокія ўзнагароды. Імі створана лепшая ў свеце па прадукцыйнасці парода малочнай жывёлы — «ка-

страмская». Яны няспынна ўдасканальваюць яе пародныя якасці.

У саўгасе ўжо 23 гады працуе цялятніцай Таісія Смірнова. Яна першай прымяніла смелы наватарскі метада «халоднага выхавання» цялят, прапанаваны ў 1932 годзе С. І. Штэйманам і паклаўшы пачатак новай навуцы аб актыўным і планамерным пераўтварэнні прыроды жывёлы.

Выхаванне цялят да трохмесячнага ўзросту — самы адказны перыяд, таму што ад умоў утрымання і вырошчвання цяляці залежыць здароўе, каштоўныя якасці будучай высокапрадукцыйнай жывёлы.

— Раней, — расказвае Смірнова, — цялят стараліся трымаць амаль у такіх-жа ўмовах, як і нованароджаных дзяцей. Гэта прыводзіла да спешчвання маладняка, аслаблення наданых яму прыродай абарончых сродкаў.

Па метаду С. І. Штэймана цялят адразу пасля нараджэння змяшчаюць зімой у халодны цялятнік, а вясной і летам — у летні лагер.

Здароўе — вось сутнасць «халоднага выхавання». Холад паралізуе шкаднейшыя для маладняка мікробы, забяспечвае чыстату паветра, а значыць і яго кіслародную поўнаценнасць, павышае жыццёвы тонус маладой жывёлы, бадзёрыць яе, паліпае апетыт. Маладняк, выхаваны «халодным метадам», мае добрую фізічную загартую, несакрушальнае здароўе, вялікую сілу супраціўлення

На здымку: цялятніцы саўгаса «Караваява», маці і дачка, Таісія і Ніна Смірновы.

хваробам, здольнасць спажываць вялікую колькасць корму. А гэта якраз і забяспечвае тую павышаную ўдойнасць, якую мы бачым у здзіўляючых рэкордах, прытым не адзінкавых, а масавых. Нездарма вялікі пераўтваральнік прыроды Мічурын, даведаўшыся аб наватарстве караеўцаў, сказаў:

— У гэтага метада вялікая будучыня...

За 21 год Т. Смірнова, прымяняючы «халодны метада», вырашціла каля 2500 цялят. Яна не мела ні аднаго выпадку адыходу, тады як у 1931 годзе, пры старым метадазе выхавання, падзеж цялят у соўгасе даходзіў да 60 проц. Пры новым метадазе многія цялятніцы дабіліся нябачанай нормы прыважкі для цялят да трохмесячнага ўзросту: 1 кілограм у суткі!

За выдатную работу па вырошчванню цялят Т. А. Смірнова ўдасцоена звання Героя Соцыялістычнай Працы.

Любоў да вырошчвання цялят Таісія Аляксееўна прывіла і сваёй дачцэ Ніне. З васьмігадовага ўзросту брала яе ў цялятнік. Ніна стала адной з самых актыўных удзельніц гуртка юных натуралістаў, арганізаванага ў школе па ініцыятыве С. І. Штэймана.

У 1940 годзе, калі Ніна вучылася ў чацвёртым класе, яе, як актыўную юннатку, зацвердзілі ўдзельніцай Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі. Гэта была заслужаная чэсць. Прывезеныя юннатамі цяляты атрымалі высокую ацэнку журы выстаўкі. Юннатам выдалі пахвальную грамату і прэміравалі пуцёўкамі ў Артэк. Тады Ніна Смірнова ўпершыню ўбачыла блакітнае мора, цудоўныя пейзажы Крымскага ўзбярэжжа.

Юннацкія заняткі рабіліся ўсё больш сур'ёзнымі. Кожны юннат завёў дзёнік, куды запісваў паводзіны цялят, іх настрой, адносіны да корму.

— Гэта, аднак, не перашкаджала нам, — успамінае пра тыя гады Ніна, — удзельнічаць і ў школьнай самадзейнасці, у харавых і танцавальных гуртках, выступаць у клубе.

Калі Ніна і яе сяброўкі камсамолкі Ліда Бурава, Ліда Грыгор'ева, Оля Гардзеева скончылі сямігодку, яны, не задумваючыся, выбралі спецыяльнасць цялятніцы. У працы ім усё было прывычна, да дробязей знаёма.

Адным з важнейшых момантаў караеўскай практыкі «халоднага выхавання» з'яўляецца перавод маладняка ў трохмесячным узросце з ясельнага цялятніка ў агульнае стойла. У гэты час у цялят заўважаецца некаторая вяласць, зніжэнне апетыту, а следам за гэтым — бурнае лінянне. Хоць і

стойлавы цялятнік не ацяпляецца, але паколькі большыя цяляты выдзяляюць больш цяпла, то тэмпература паднімаецца вышэй нуля. Тут патрэбна асаблівае майстэрства: і ласка, і ўменне своечасова даць ласунак, развесяліць маладую жывёлу, каб яна лягчэй асвоілася з новай абстаноўкай.

Усе гэтыя задачы кладуцца на плечы Ніны Смірновой. Яна вырашае іх вось ужо 12 год з вялікай любоўю і, можна сказаць, талентам. Яна глядзіць на кожнае цялё як на значную дзяржаўную каштоўнасць, як на кандыдата паставіць рэкорд, можа быць нават суцветны.

З 1944 года Ніна працуе самастойна. У яе вялікі практычны вопыт і навуковыя пазнанні, набытыя на трохгадовых жывёлагадоўчых курсах. Яна строга прытрымліваецца ўстаноўленага графіка: кармлення, прагулак і адпачынку маладняка. Вялікае значэнне надае чыстаце. Пасля першага кармлення вычышчае гной са стойлаў, падмятае падлогу. Летам тры разы ў дзень, а зімой два чысціць цялят шчоткай і скрабніцай.

Па сваёй групе маладняка да шасцімесячнага ўзросту Ніна Смірнова дабілася выдатных вытворчых вынікаў: сярэднесутачная прыважка на цялё перавышае адзін кілограм.

— Дачка мяне абагнала, — не з сумам, а з гонарам гаворыць Таісія Аляксееўна.

Вечарамі

Толькі ляжа змрок у полі,
Месяц зоры адмакне, —
Так і цягне мімаволі
У канец сяла мяне.

Раз прайду, другі і трэці,
Дзе не трэба, пастаю, —
Ну, як можна не прыкмеціць
Постаць доўгую маю?!

Ды чамусь не прыкмячае...
Эх, каб ведаў, што знарок!
Мне далёка да адчаю,
А да жалю — толькі крок.

Цёткі шэпчуцца аб нечым,
Усміхаюцца цішком.
— І чаго ён цэлы вечар
Шпацыруе ля вакон?

А дзяўчатам-жартаўніцам
Лепшай тэмы не знайсці:
— Гэта-ж ён усё баіцца
К нашай Настачцы зайці!..

Ці цямнее неба хмарна,
Ці пагода на двары, —
Трачу я пакуль што марна
Дарагія вечары.

Ніл ГІЛЕВІЧ.

І сапраўды так. Ніна Смірнова ўжо два разы ўдасцоена высокага звання Героя Соцыялістычнай Працы.

Поўнакроўным, радасным жыццём жывуць маці і дачка Смірновы. Яны займаюць прасторныя, добра абсталяваныя кватэры ў новым доме. У іх поўны дастатак. У доме — радыё, газеты, кнігі. Заработак кожнай дасягае 1000 рублёў у месяц.

Смірновы — не выключэнне. Званне Героя Соцыялістычнай Працы носіць трыццаць дзевяць работнікаў соўгаса, сярод іх — 32 жанчыны. Шасці работнікам гэтае званне прысвоена двойчы. Усе шэсць двойчы Герояў Соцыялістычнай Працы — жанчыны. У гэтым пачэсным спісе, акрамя Ніны Смірновой, — брыгадзір даярка Е. Грэхава, якая летась атрымала ад кожнай з 80 замацаваных за ёю кароў па 6719 кілограмаў малака, брыгадзіры У. Баркова і Л. Іванова, даяркі А. Нілава і А. Смірнова.

Зараз у соўгасным стадзе налічваецца 200 кароў з гадавым удоем звыш 6000 кілограмаў, з іх 115 даюць больш як па 7000 кілограмаў малака. Караеўскія жывёлаводы вырашцілі 10 новых кароў-рэкардыстак з гадавым удоем па 10—14 тысяч кілограмаў малака. Паўжыццёвы ўдой многіх кароў перавышае 100 тысяч кілограмаў малака.

Па СССР можна зараз сустрэць кароў славунай кастрамской пароды, вырашчаных Таісіяй і Нінай Смірновымі і іншымі праслаўленымі караеўскімі цялятніцамі. Шырока стаў прымяняцца метада «халоднага выхавання» маладняка, упершыню адкрыты ў Караеўе. Ён заваёўвае прызнанне і ў краінах народнай дэмакратыі. Пра гэта з гонарам расказвае Ніна Смірнова, якая пабывала ў гасцях у Чэхаславакіі. Яе там усюды прымалі як старэйшага, вопытнага таварыша, які можа многаму навучыць. І яна падрабязна расказвала прыяцелям аб караеўскіх прыёмах выхавання і догляду маладняка, вучыла ўсяму таму, што сама пасцігла ў цудоўнай штэйманаўскай школе. Совецкая цялятніца стала там настаўнікам перадавога вопыту.

На землях, дзе калісьці панавалі дэспатычныя парадкі памешчыцы Усавай, дзе былі цемра і бяспраўе, выраслі новыя людзі, да якіх з-за граніцы звяртаюцца за парадамі і навукай.

Дасягненні выдатнага калектыва караеўскіх жывёлаводаў — пераканаўчы доказ вялікай творчай сілы савецкага ладу.

Р. СЯМЕНАЎ.

НА ЎЗДЫМЕ

(Агляд пісем)

ПРАЙШЛІ зімовыя снегапады і сцюжы. Рассяліся нізкія хмары, і адкрылася высокае блакітнае неба. Раніцай лужы яшчэ зацягнуты тонкім лядком, а днём яркае сонца сагравае зямлю. Ідзе вясна, якую заўсёды з нецярплівацю чакаюць прырода і людзі.

Бадай, ніколі яшчэ калгаснае сялянства так востра не адчувала прыходу вясны, як сёлета, калі перад усёй краінай, перад усім народам пастаўлена высокародная задача магутнага ўздыму сельскай гаспадаркі.

Сёлетняя вясна—баявы экзамен у выкананні гэтай адказнай задачы. Вось чаму калгаснае сялянства з небывалым уздымам рыхтуецца да яе. У рэдакцыю паступаюць пісьмы ад калгасніц, ільнаводак, даярак, свінарака. У іх расказваецца аб першых поспехах па стварэнню ў краіне багацця прадуктаў.

«Уся ўвага калгаснікаў,—піша Е. Красноўская з калгаса «1 Мая» Стрэшынскага раёна,—накіравана на ўмацаванне калектыўнай гаспадаркі, на павышэнне ўраджайнасці збожжавых культур і каранеплодаў. Народ дзякуе Комуністычнай партыі і ўраду за ўвагу, аказаную калгаснікам».

Пра рост працоўнай актыўнасці гаворыць у сваім пісьме З. Вітка з калгаса «Гігант» Жалудоцкага раёна:

«Працоўная дысцыпліна ў калгасе вырасла. Калгаснікі абавязаліся закончыць веснавую сяўбу за 20 дзён, атрымаць не менш як па 16 цэнтнераў збожжа з гектара. Гэтае абавязацельства падмацоўваецца справай—калгаснікі дзейсна рыхтуюцца да сяўбы, вывозяць гной, мінеральныя ўгнаенні, ачышчаюць насенне».

Здаўна на палях нашай рэспублікі сеюць лён, які называецца ў нас беларускім шоўкам. Шмат працы і любові трэба ўкласці ільнаводцы, каб атрымаць добры ўраджай.

Партыя ўказвае на неабходнасць расшырэння ільнаводства і канапляводства на Беларусі. І ільнаводам рэспублікі набліжэнне вясны прынесла шмат клопатаў і радаснага натхнення. Як добры гаспадар клопоціцца аб выкананні абавязацельстваў перад краінай Агата Зыкава — ільнаводка з калгаса імя Кірава Шклоўскага раёна.

«У 1954 годзе,—піша яна,—настойліва будзем прымяняць дасягненні навукі і перадавога вопыту ў калгаснай вытворчасці. Вырасцім па 10 цэнтнераў валакна і насення лёну з гектара. Адродзім былую славу шклоўскіх ільнаводаў!».

Верыш у рэальнасць гэтых планаў, таму што ў рабоце калгаснікаў адчуваецца творчае гарэнне. Радасна, што ў радах актывістаў выступаюць і сялянкі заходніх абласцей Беларусі. А зусім нядаўна яны толькі яшчэ знаёміліся з калектыўнай гаспадаркай.

Надзея Якімец — ільнаводка з калгаса імя Молатава Пінскага раёна — чацверты год узначальвае звяно. Летась яно сабрала па 5,5 цэнтнера насення і па 4 цэнтнеры валакна з гектара.

«У гэтым годзе маё звяно імкнецца атрымаць большы ўраджай,—піша яна ў рэдакцыю.—Плошчу пад лён мы ўзаралі з восені на глыбіню ў 20 сантыметраў. Для падкормкі пасеваў на-

рыхтавалі мінеральныя ўгнаенні. Звяно збірае попел. Насенне даведзена да пасяўных кандыцый. Актыўны ўдзел у падрыхтоўцы да сяўбы прымаюць Алена Кароль, Мар'я Даніловіч».

Жанчыны навучыліся па-дзяржаўнаму падыходзіць да справы. Яны жывуць адным жыццём з калгасам, аднымі думкамі аб уздыме калектыўнай гаспадаркі.

Адзін мільён 300 тысяч рублёў прыбытку атрымаў калгас імя Жданава Тураўскага раёна за зданы лён! Вялікая чалавечая гордасць гучыць у словах Мар'і Горб, калі яна паведамляе аб поспехах свайго калгаса.

«Хачу адзначыць, што наша моладзь ідзе цяпер па культурным шляху, для нас адкрыты ўсе дарогі ў жыцці. Многія юнакі і дзяўчаты нашага калгаса вучацца ў тэхнікумах, інстытутах, многія ўжо вярнуліся і працуюць у калгасе. Мы будзем яшчэ лепш працаваць, каб дабіцца новых поспехаў у развіцці народнай гаспадаркі, каб даць Радзіме яшчэ больш багацця. Я заклікаю ўсіх калгаснікаў з гонарам выканаць пастаўлены перад намі баявыя задачы».

Гэтыя радкі гавораць перш за ўсё аб тым, што дзякуючы клопатам партыі і ўрада ў сяло прыйшла культура—адна з умоў паспяховага ўздыму сельскай гаспадаркі.

Каб цалкам забяспечыць патрэбу насельніцтва ў малаку, мясе, малочных і мясных прадуктах, кожны калгас павінен мець добрую жывёлагадоўчую ферму.

З вялікім захапленнем піша пра сваю работу зоатэхнік калгаса імя Сталіна Гомельскага раёна Тацяна Сцяпанаву. У калгасе добрыя жывёлагадоўчыя будынкі, прафілакторый для нованароджаных цялят, 10 радзільных станкоў. Т. Сцяпанаву кіруе зоатэхнічнымі курсамі ў калгасе.

«Мая вучаніца Ганна Храміна,—піша яна,—за тры гады вырастала 150 цялят. Па 20 парасят атрымалі ад кожнай свінаматкі Агата Язэпенка і Ульяна Новікава. Сёлета мы ствараем зялёны канвеер для лагерна-стойлавага ўтрымання кароў, што дапаможа павысіць удойнасць».

Шмат лугоў і выпасаў у нашых калгасах. І жывёла забяспечана кормам там, дзе яны выкарыстоўваюцца па-гаспадарску.

Хто ў рэспубліцы не ведае калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна? Рассветаўцы палепшылі лугі, павысілі ўраджайнасць натуральных і сеяных траў, выдзяляюць шмат збожжа на корм жывёле. Першым у рэспубліцы калгас паказаў карысць лагерна-стойлавага ўтрымання жывёлы. За апошнія гады там значна вырасла пагалоўе, выраслі і прыбыткі ад малочных ферм.

У рассветаўцаў знайшліся паслядоўнікі. Доўгі час у калгасе імя Жданава Дамачоўскага раёна гадавы ўдой на карову не перавышаў і тысячы літраў. Дзве тысячы лічылася рэкордам. «Але, калі перадавыя даяркі рэспублікі пачалі спаборніцтва за павышэнне ўдойнасці кароў, прыйшлося і ў нашым калгасе пераглядаць старыя прывычныя ўяўленні,—піша даярка Ліда Асіюк.—Прымяняючы на практыцы дасягненні вопыт перадавікоў, я з года ў год да-

біваюся павышэння прадукцыйнасці жывёлы. Напрыклад, у 1952 годзе сярэдні ўдой склаў 2300 літраў, у 1953 годзе—2794, а ад каровы «Слаўная» я надала 5880 літраў. Галоўнае—правільнае і добрае кармленне на працягу ўсяго года і асабліва ў стойлавы перыяд».

Л. Асіюк вывучыла ўсе капрызы сваіх кароў, што дапамагло дабіцца высокіх удояў. Кароў яна корміць строга па норме, сочыць, як паядаюцца кармы, дае мінеральную падкормку. «Каб забяспечыць сваіх кароў на цэлы год сакавітымі кармамі, мы летась засеялі прыфермаўскі ўчастак турнепсам, кармавымі буракамі, бульбай. Каровы ўсю зіму мелі сакавітыя кармы».

Ніколі яшчэ вёска не мела столькі машын і механізмаў, як цяпер. Партыя і ўрад прымаюць усе меры, каб сельская гаспадарка была аснашчона навейшай тэхнікай.

Даярка калгаса «Чырвоная Армія» Віцебскага раёна Н. Пятрыцкая памятае час, калі ўсе работы на ферме праводзіліся ўручную.

«Толькі для таго, каб напаіць стада тры разы ў суткі, да фермы трэба было падвезці не менш трох тысяч вёздэрвады. Усе працэсы, пачынаючы ад прыгатавання корму, паення і ачысткі, выконваліся ўручную. А зараз да фермы пракладзены вадарэагаводныя трубы, абсталявана падвесная дарога. Механізаваны самы працаёмкі працэс—прыгатаванне кармоў. На кормакухні ўстаноўлены запарнікі, каранерэзка, каранеклубнемыйка, зернедрабілка. З увядзеннем механізацыі павысілася ўдойнасць кароў па маёй групе на 15 працэнтаў. Вельмі дапамагае падвесная дарога. Раней мы шмат часу трацілі на ачыстку кароўніка, вывазку гною. Кожны дзень працавалі два калгаснікі і дзве падводы. Зараз з вывазкай гною спраўляемся самі».

Аб новым працоўным уздыме калгаснікаў паведамляюць у рэдакцыю Ганна Чэпик з калгаса «Чырвоны пуцілавец» Сенненскага раёна, Мар'я Цярэшчанка—брыгадзір садова-гароднай брыгады з калгаса імя Кірава Гомельскага раёна, свінарка Е. Лукашук з калгаса «Перамога» Высокаўскага раёна, Галіна Манчак з калгаса імя Сталіна Высокаўскага раёна, З. І. Камяжук з калгаса імя Андрэева Свідзінскага раёна, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР ільнаводка Вольга Клім з калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна, Вера Караткевіч—брыгадзір трактарнай брыгады Кармянскай МТС, даярка А. Сякацкая з калгаса «Комінтэрн» Магілёўскага раёна, Вера Дарафеева з калгаса «Новы шлях» Кобрынскага раёна, Вера Лайко з калгаса «Пераможца» Гарадзішчанскага раёна, В. Філіпенак з калгаса «Чырвоны Кастрычнік» Халопеніцкага раёна, Анастасія Сафонава з калгаса імя Карла Маркса Рагачоўскага раёна, Вольга Баран—свінарка калгаса імя Сталіна Маладзечанскага раёна і іншыя.

Ва ўсіх пісьмах відаць імкненне калгаснага сялянства з гонарам выканаць задачы, пастаўленыя партыяй і ўрадам, даць краіне багацце прадуктаў харчавання і забяспечыць сыравінай лёгкае прамысловасць.

БОЛЬШ ГАРОДНІНЫ КРАІНЕ

Пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС мяне, як і іншых участковых аграномаў, накіравалі ў калгасы. Калгас імя Фрунзе Смалявіцкага раёна, дзе я пачала працаваць, адзначаўся нізкай ураджайнасцю, зусім не меў парніковай гаспадаркі.

Сёлета калгаснікі вырашылі рэзка ўзняць ураджайнасць збожжавых, тэхнічных і гароднінных культур, а таксама ранній гародніны.

Многа дапамаглі калгасу нашы шэфы — рабочыя і служачыя Смалявіцкай гідроэлектрастанцыі. У цесным садружстве была пабудавана цяпляца плошчай у 308 квадратных метраў на тэхнічным абграве. Зараз у цяпліцы вырошчваюцца цыбуля на пярэ, салата, радыска, агуркі, памідоры, а таксама расада капусты і памідораў.

Калгас адводзіць пад гародніну 25 гектараў, з іх 10 — тарфянікаў. На культурах будзе высаджана: 10 га капусты, 3 га агуроў, 2 га памідораў, 4 га морквы, 2 га цыбулі, 4 га буракоў.

Перадавыя калгасніцы: С. Разумовіч, А. Вярбіцкая, М. Дудко, В. Смольская, Т. Пузанкевіч — з радасцю пайшлі працаваць у брыгаду. Як аграном, я арганізавала аграучобу па гароднінных культурах.

Зараз мы закладаем 340 парніковых рам. Калгаснікі гараць жаданнем вырасціць высокі ўраджай.

Новая цяпляца пачала даваць гародніну з канца снежня мінулага года. Яна ўжо дала 450 кг цыбулі на пярэ, 80 кг радыскі, 67 кг буракоў на бацвінне, 15 кг салаты. Зараз цяпляца занята агуркамі і памідорамі.

Сёлета мы пасадзім капусту і памідоры квадратным спосабам, а бульбу квадратна-гнездавым. Будзем прымяняць механізаваную апрацоўку пасадак.

Калгас расшырае сваю парніковую гаспадарку. Намецілі пабудаванне яшчэ адну цяпліцу, вырасціць новыя гатункі гародніны. Брыгада па гародніне вырабляе зараз торфаперагнойныя кубікі, вывозіць арганічныя і мінеральныя ўгнаенні, рыхтуе маты, абвязкі для парнікоў.

А. БАЦЯНОЎСКАЯ

На здымках:

Аграном калгаса Антаніна Бацяноўская і звеннявая Мар'я Дудко правяраюць ураджай салаты.

Добра прыжываецца расада ў торфаперагнойных кубіках. Калгасніца Соф'я Разумовіч рыхтуе памідоры для высадкі ў цяпліцу.

Калгасніцы Галя Пузанкевіч і Вера Смольская збіраюць ураджай цыбулі.
Фото Г. Ткачэнкі.

МЫ—З НОВАЙ КАХОЎКІ

ТРЫ велічэзныя са светлай карою платаны растуць пры самай вадзе. Яны тут, напэўна, найстарэйшыя ў гэтым самым маладым на Украіне горадзе — Новай Кахоўцы.

Уласна, зусім нядаўна тут ніякага горада яшчэ і не было. Былі пяскі, вінаграднікі, ледзь пратораныя дарогі, першыя наметкі вуліц і людзі — сотні людзей, якія, быццам плынь вялікай ракі, прыбывалі і прыбывалі штодня.

Зінаіда Варашылава добра памятае той дзень, калі яна прыехала сюды. Збіраліся тут людзі рознага ўзросту, розных прафесій. Усіх прывяло сюды адно высокароднае імкненне — стаць удзельнікам будаўніцтва новага горада і новай гіганцкай будоўлі на Дняпры.

За час падарожжа хутка перазнаёміліся. Украінцы ўжо спявалі беларускія песні, сібіракі расказвалі пра свой цудоўны таёжны край, а ўсе разам слухалі расказ смуглявага з касым разрэзам вачэй юнака пра шырокія хакаскія стэпы і быстрых хакаскіх коней.

Сонечнай раніцай пад'ехалі да Кахоўкі. Дзесьці ў нетрах судна прыцішылі сваю работу машыны, белае шумавінне з-пад лопасцей разышлося і плюснула аб бераг хваляй. Густы басавіты гудок разануў паветра, і параход, уздрыгваючы ўсім сваім металічным корпусам, пачаў прычальваць. Падарожжа канчалася.

Першы раз у жыцці беларуска Зінаіда Варашылава з Полацкай вобласці ступіла на бераг, дзе разам з іншымі яна мелася будаваць новы украінскі горад. Прыехала Зінаіда з мужам і маленькай дачкой Людачкай.

Міналі дні, тыдні, месяцы. На беразе ўжо вызначыліся абрысы будучага горада. Праляглі магістралі вуліц, узняліся будынкі. Адкрыліся новыя прадпрыемствы, установы.

Муж Зінаіды — Юрый — кіраваў брыгадай цесляроў. Сама яна працавала табельшчыцай у адным з будаўнічых трэстаў.

Моладзь жыла ў інтэрнатах, а людзі сямейныя атрымалі кватэры ў зручных аднапавярховых будынках. З іх ужо вырасталі цэлыя вуліцы. Сям'я Варашылавых таксама пасялілася ў такім будынку. Здавалася, што гэтыя навіосенькія будынкі стаялі тут ужо цэлае стагоддзе. На дварэ кожнай сядзібы рос буйны вінаград, а пасаджаныя гаспадынямі кветкі рабілі сядзібы самавітымі і прыветлівымі.

Зорнымі вечарамі моладзь выходзіла на бераг ракі. Песня лілася над вадой, чыркалася аб яе, нібы

птушка крылом, і заціхала недзе далёка на тым беразе. Зінаіда спраўлялася з хатняй работай, а потым сядзела з Людачкай на ганку, прыслухоўвалася да песні і думала...

Успамінала родную Беларусь, Полацк, свой Ветрынскі раён. Лясы, азёры, пагоркі і зноў азёры. Якая непадобна тая мясцовасць, дзе яна вырасла, на гэты бязмежны прыдняпроўскі стэп! Хораша там сярод лясоў ды глыбокіх азёр, але і тут добра. Стэп, як мора, шырокі, неабсяжны. Залатая пшаніца, зялёныя вінаграднікі, на якіх даспяваюць цудоўныя салодкія гронкі. А Дняпро... Які ён шырокі, спакойны тут, на нізіне...

На Беларусі ў Зінаіды засталіся яшчэ маці і 90-гадовая бабуся. Але і іх яна думае забраць сюды. Муж не прырэчыць — няхай ужо ўся сям'я будзе жыхарамі новай Кахоўкі.

У добрай згодзе жыве Зінаіда са сваім Юр'ем. На ўсё жыццё засталіся ў яе ўспаміны пра іх першае спатканне. Сталася гэта на Беларусі ў незабыўныя дні вызвалення яе ад фашысцкай няволі. Было пагодлівае лета 1944 года. Прырода буяла ва ўсім сваім харакстве, але людзі гэтага не прыкмячалі. Яны чакалі вызвалення, чакалі родную Савецкую Армію. Асабліва жорсткай была барацьба за авалоданне Полацкам. У пачатку ліпеня пераможныя палкі Савецкай Арміі ўварваліся ў Полацк, а за ім быў вызвалены і родны Ветрынскі раён. Магутнай плынню пацяклі войскі праз сяло Лесава, дзе жыла Зінаіда. Ішлі слаўныя вызваліцелі беларускага народа: здаравякі, сінявокія сібіракі, чарнявыя украінскія хлопцы і іх пабрацімы з іншых савецкіх рэспублік. Іх з радасцю сустракалі ў сёлах. Вечарамі збіраліся па хатах, запрашвалі гасцей, частавалі тым, што было лепшага ў доме.

Аднаго такога вечару ў суседскай хаце сустрэлася Зінаіда са сваім Юр'ем — русявым рускім хлопцам з горада Каўрова Владзімірскай вобласці. Сустрэліся як даўно знаёмыя, а праводзіла яго як роднага.

— Нарачоная мая, — казаў Юрый, — будзеш чакаць, пакуль вярнуся назад, калі фашыста даб'ем дарэшты?

— Буду, — ціха прамовіла Зінаіда.

І дачакалася... Праз год пасля заканчэння вайны пажаніліся. А як пачулі пастанову ўрада пра збуда-

На здымку: З. С. Варашылава са сваім сынам Жэнем.
Фото П. Бернштэйна.

ванне Кахоўскай гідраэлектрастанцыі на Дняпры, рушылі сюды — на Украіну.

Поўная ўспамінаў і думак пра мінулае, сустрэла Зінаіда ў той вечар мужа. Павячэраўшы, ужо разам перабіралі ў памяці падзеі свайго жыцця. Укладаючы Людэчку спаць, Зінаіда прамовіла:

— Ты, мая маленькая кахаўчаначка, расцеш разам з нашым горадам і вырасцеш хутка вялікая, вялікая...

Потым, глянуўшы на мужа, нібы незнарок, жонка сказала:

— А ў дакументах нашага сына будзе напісана: «Месца нараджэння — Новая Кахоўка».

— Ты ўпэўнена, што будзе сын? — спытаў Юрый, абнімаючы жонку за плечы.

— Так мне хочацца, — адказала Зінаіда і залілася маладым румянцам.

...Надышоў год 1954. Сыну Зінаіды, маленькаму Жэню паўтара гады ўжо. Нарадзіўся ён у новай балініцы, якую будаваў і ягоны бацька. Зарэгістравалі яго нарадзіны ў ліку першых дзесяткаў маладых грамадзян, што нарадзіліся ў новым горадзе.

Тры гады таму назад пачалі будаваць Новую Кахоўку, а сёння гэта ўжо сапраўды вялікі горад, з усімі выгодамі для тых, хто ў ім пражывае.

Будаўнікі атрымалі каля 60 тысяч квадратных метраў жылой плошчы. 3.450 сем'яў атрымалі кватэры. Працуе шмат бытавых прадпрыемстваў. За гэты час адкрыўся гарадскі рынак, дзесяткі прамтаварных і прадуктовых магазінаў. Для малышоў ёсць дасканалыя дзіцячыя яслі і сады.

На беразе Дняпра высаджаны прыгожы гарадскі парк, а ў канцы мінулага года для жыхароў горада шырока адчыніліся дзверы Палаца культуры.

Зінаіда добра памятае, якім было раней тое месца, дзе вырастае цяпер гідраэлектрастанцыя. Быў там непраходны, зарослы чаротам затон. Цяпер тут на дзесяткі квадратных кілометраў раскінулася будаўніцтва Кахоўскай гідраэлектрастанцыі.

Сёння поўным ходам вядзецца збудаванне суднаходнага шлюза, разгортваецца будаўніцтва плаціны, будынка гідрастанцыі. На беразе выраслі дзесяткі падсобных прадпрыемстваў, два бетонныя заводы. Магутныя партальныя краны, землекапалкі, сотні самазвалаў ды іншых механізмаў, пабудаваных на заводах Масквы, Урала, Ленінграда, Сталінграда, Мінска, працуюць на будоўлі.

На год раней вызначанага тэрміну абавязаўся калектыў кахоўскіх гідрабудаўнікоў даць электраэнергію сельскай гаспадарцы поўдня Украіны. У гонар 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй яшчэ вышэй узнялася хваля соцыялістычнага спаборніцтва будаўнікоў.

На вачах у Зінаіды выраслі і набылі прафесію дзяўчаты, якія прыехалі сюды зусім юнымі. Сяброўкі Наташа Сачко ды Раіса Кірава прыехалі сюды з розных мясцін. Наташа — з Днепрапятроўшчыны, Раіса — з Кіраўскай вобласці. Абедзве не мелі ніякай спецыяльнасці, пачалі працаваць на будаўніцтве рознарабочымі. Але дзяўчат гэта не задаволіла, і яны пачалі вучыцца. Неўзабаве Наташа стала тынкоўшчыцай, Раіса — маляром. Потым Раіса авалодала спецыяльнасцю бетоншчыцы, а цяпер працуе матарыстам-аператарам бетоннага завода. Вечарамі сяброўкі вучацца. Раіса Кірава яшчэ ў сярэдняй школе, а Наташа Сачко ўжо ў Гідратэхнічным інстытуце. І такіх юнакоў ды дзяўчат у Кахоўцы багата.

Ганарацца кахаўчане сваім маладым горадам, які воляй Комуністычнай партыі, воляй савецкага народа вырас на левым беразе поўнаводнага Дняпра. Гэты новы горад — цудоўны сімвал братэрства, еднавання, супольнай працы і дружбы народаў нашай дзяржавы. Рускі, украінец і беларус, грузін, узбек і таджык з гонарам могуць сказаць: «Мы будавалі гэты горад, мы — з Новай Кахоўкі».

Лідзія ПАЗДНЯКОВА

Канстанцыя БУЙЛА.

У танцы

Пад звон зурны і тары гук
У срэбным месяца сям'е
Пад дружны ўсплеск сяброўскіх
рук

Грузінка светлая плыве.
Сукенка белая на ёй,
Чатыры доўгія касы,
Празрысты, як туман, павой
Прыкрыў ёй лоб і валасы.
Пад гукі музыкі плыве,
Уся, як музыка, сама,
Як лёгка ветрык на траве,
Як белы звільсты туман.

Няўлоўны ўзвівы гібкіх рук.
Іх трапяткая цішыня —
Дзявочай радасці пару
Баіцца, скромная, прыняць.
Спакой дзяцінны на чале,
А вейкі, як пушысты дым
На воч праменістым святле,
Дрыжаць за дорам маладым.
Танцуе, поўная жыцця,
Пад дружны ўсплеск сяброўскіх
рук

Уся — як радасць пачуцця,
Як звонкай песні чысты гук.

У Гомельскай сярэдняй сельскагаспадарчай школе вучыцца 166 жанчын. На здымку: Н. А. Філіпава і М. А. Лапаценка на практычных занятках.

Фото Г. Ткачэнка.

Ганаруся сваім лёсам

Велізарных поспехаў дасягнула наша краіна як у прамысловасці, так і ў сельскай гаспадарцы за апошнія некалькі год.

Узяць хоць-бы наш калгас «Чырвоная дуброва» Рагачоўскага раёна. Яшчэ ў 1951 г. не мелі мы ніводнага каменнага будынка, а за апошнія 2—3 гады пабудавалі тыповы кароўнік на 100 галоў буйнай жывёлы, свінарнік з кухняй, свіран, птушнік, аўчарнік. Ёсць у нас клуб, у якім праводзяцца лекцыі і гутаркі.

А як змяніўся за гэты час лёс нашых калгаснікаў! Узяць к прыкладу мяне. Я працавала звеннявой. Работа ў нас ішла добра. Урад высока ацаніў нашу працу. Многія члены майго звяна атрымалі ўрадавыя ўзнагароды. Самой мне было прысвоена ганаровае званне Героя Соцыялістычнай Працы.

У 1950 годзе я атрымала яшчэ адну ўзнагароду: другі ордэн Леніна, а ў 1951 годзе — ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга. Працоўныя нашага раёна абралі мяне тады дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР.

Восенню таго-ж года мяне накіравалі ў трохгадовую Гомельскую сельскагаспадарчую школу для павышэння ведаў. Ці варта казаць, якой радаснай была для мяне гэтая падзея? Знамянальным быў для мяне і дзень прыёму ў рады Комуністычнай партыі.

Я заканчваў школу разам са 120 выпускнікамі. Усе мы вернемся ў родныя калгасы з дыпламамі спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Я прыеду ў сваю родную «Чырвоную дуброву» аграномам.

Я радуся і ганаруся сваім лёсам — лёсам савецкай вольнай жанчыны.

Надзея ФІЛІПАВА.

ЖЭНСОВЕТ ЧЫГУНАЧНАГА ВУЗЛА

К вечару мароз памацнеў. На абледзянелыя правады птушкі не сядалі. Маленькімі чародкамі неспакойна мітусіліся яны на зямлі, у зацішку за дамамі. На станцыйных пуцях, як і заўсёды, было ажыўлена. Цягнікі рыхтаваліся да адпраўкі. Вагонам, здавалася, цяжка было крануцца з месца, пад коламі жорстка хрустаў калючы іней.

Пад раніцу мароз спаў, затое ўзняўся вецер, паваліў снег і хутка тоўстым пластам пакрыў сталёвыя рэйкі.

На ачыстку пуцей вышлі рабочыя дыстанцыі і многія хатнія гаспадыні.

Дружна дапамагалі жанчыны ўбіраць снег. К канцу дня пра мяцеліцу напаміналі толькі вялізныя снежныя валы між пуцямі.

За некалькі год работы аўтарытэт жэнсовета на Лідскім вузеле вырас і ўмацаваўся. Адразу нялёгка было працаваць. Як прыцягнуць хатніх гаспадынь да грамадскага жыцця, з чаго пачаць?

— Трэба, каб кожны член жэнсовета пачынаў з невялікай справы, але такой, якая была-б па душы кожнай жанчыне, — гаварыла ў той час актывістка Ф. Спірыдонова. — У нас ствараецца чырвоны куток. Чаму-б не папрасіць жанчын, каб яны з густам прыбралі яго?

Фаіна Спірыдонова чула, што жонка пуцявога рабочага Ядзвіга Вальчук разводзіць рэдкія кветкі. Усе суседзі ходзяць да яе любавач-

ца цудоўным кветкавым дываном, што раскінуўся пад вокнамі невялікага дома Вальчукоў. Спаткаўшыся з ёю, Спірыдонова завяла такую размову:

— Чулі, Ядзвіга Іванаўна? Чырвоны куток канчаем будаваць. Прыходзьце на адкрыццё. Шкада толькі, што вакол памяшкання пустыр.

— Гэта не бяда, — адказала Вальчук. — Была-б зямля, а ўпрыгожыць яе заўсёды можна.

Неўзабаве каля чырвонага кутка з'явіліся клумбы.

У чырвоным кутку жанчыны дыстанцыі вышылі фіранкі, навялі чыстату. Цяпер тут заўсёды цёпла, утульна. Сюды прыходзяць не толькі работнікі дыстанцыі, але іх жонкі і дзеці. Самадзейныя калектывы дыстанцыі рэгулярна выезджае на лінію. І дзе-б ён ні выступаў, усюды карыстаецца вялікім поспехам. Сярод глядачоў бывае шмат калгаснікаў.

Па многіх пытаннях жанчыны звяртаюцца да членаў жэнсовета. Адночы прышла да Спірыдоновай дзяжурная па пераезду Алена Малеш.

— Ужо не раз прасіла я начальніка дыстанцыі адрамантаваць кватэру. Але толку нешта не бачу. Прашу вас дапамагчы.

І жэнсовет дапамог. Кватэру Малеш адрамантавалі ў кароткі тэрмін.

Дзейнасць нізавых звенняў накіроўваецца вузлавым жэнсоветам. Раз у два месяцы збіраецца агуль-

ны сход жанчын вузла. Партыйны камітэт ахвотна падтрымлівае кожнае пачынанне савета.

Пры савеце працуюць гурткі кройкі і шыцця, мастацкай самадзейнасці. Нядаўна адбыўся чацверты выпуск у гуртках кройкі і шыцця, мастацкай вышыўкі. Выстаўка рукадзельных работ прыцягнула ўвагу многіх наведвальнікаў.

... Старшыню жэнсовета Тацяну Шапіра мы засталі ў новым клубе. З цяжкасцю ўдалося знайсці свабодныя месцы. На сцэне ішла п'еса «За здароўе маладых». Спектакль толькі пачаўся. Калі з-за куліс вышла стройная, па-летняму апранутая дзяўчына, Тацяна Аркадзьеўна ціхенька сказала:

— Гэта Зіна Фядотава, член вузлавога савета жанчын.

У антракце амаль усе члены савета сустрэліся разам. Загаварылі пра заўтранні дзень: прыдзецца ў дзіцячы сад схадзіць, пабываць у маладзёжным інтэрнаце, пагутарыць з бацькамі адстаючага То-лі В.

Відаць было, што людзі даўно размеркавалі, каму куды пайсці, што зрабіць. Але такая ўжо выпрацавалася звычка: пры кожным зручным выпадку пагутарыць пра агульныя справы і планы.

М. ЗЯМЛЯНСКІ

На здымку: на пасяджэнні жэнсовета (злева направа): Е. Фядотава, А. Шнявіна, Ф. Спірыдонова, Т. Шапіра, А. Суддзёва, Л. Гірына і З. Фядотава.

Фото В. Вікольскага.

НОВЫ РАМАН ВЕРЫ ПАНОВАЙ

Вера Панова — пісьменніца, шырока вядомая такімі кнігамі, як «Спадарожнікі», «Кружыліха», «Ясны бераг». Яе творы радуць глыбінёй пранікнення ў духоўны свет герояў, тэмпераментнасцю, цеплынёй расказу.

Новы раман В. Пановай «Поры года» («Новый мир» №№ 11, 12 за 1953 г.) — гэта своеасаблівы летапіс жыцця двух сем'яў, як-бы проціпастаўленых адна другой. У сям'і Дарафеі Купрыянавай, цудоўнай і мужнай савецкай жанчыны, вырастае дармад і гультай — сын Генадзій. А ў сям'і злодзея і ілгуна Сцяпана Барташэвіча — галавы другой сям'і. Знешне Сцяпан як быццам спакойны, быццам чысты душой і сэрцам камуніст. Ён заўсёды ўпэўнены, вытрыманы. Пераканаўча і вельмі прыгожа ўмее выступіць на сходзе. Дзеці яго — студэнтка Каця і школьнік Сярожа — любяць і паважаюць бацьку. Усе яму вераць. Аднак варта застацца яму сам-на-сам, водаль ад строгіх, уважлівых вачэй, як маска спадае з яго. Страх, тупы, жывёльны страх немінучага выкрыцця праглядае ў кожным яго руху, у кожным поглядзе.

У кожнага пісьменніка, што-б ён ні пісаў, ці то будзе вялікі раман ці малое апавяданне, ёсць свой любімы герой, якому належаць самыя моцныя аўтарскія сімпатыі. Такім героем у «Порах года» нам уяўляецца Дарафея Купрыянава. Пісьменніца праводзіць нас па ўсім жыцці Дарафеі, знаёміць з яе самымі інтымнымі перажываннямі.

Мы бачым, як з крыху летуценнай дзяўчыны, якая марыць аб нейкіх цудоўных краінах і незвычайным шчасці, Дарафея паступова вырастае ў перадавую, стойкую жанчыну, намесніка старшыні горвыканкома. І тут зноў хочацца адзначыць каштоўную якасць Пановай як мастака.

Яе Дарафея далёка не анёл, далёка не тое, што мы называем гэткам эталонам становага героя, які не ведае хістанняў і памылак. Наадварот, не так усё гладка ў Дарафеі. Бываюць у яе сумненні, памылкі, хістанні, як і ва ўсякага жывога чалавека. Бадай, сама Дарафея галоўнай памылкай свайго жыцця лічыць сына Генадзія. Не такім ён вырастае, якім бачыла яго Дарафея ў сваіх мацярынскіх снах. Эгаіст па натуре, ён нікога і нічога не любіць, нічым асабліва не захапляецца, апрача, хіба толькі, сваёй уласнай асобы. Чорствы і пусты, ён жыве трутнем, і нічога дзіўнага няма ў тым, што, нарэшце, па волі ці міжволі, трапляе ў брудныя лапы крымінальнікаў.

Дарафея даўно зразумела сваю памылку: запесціла першыцца з палёнак, вышэставала не ў меру, уласнымі рука-

мі зламала сваё мацярынскае шчасце. Але не можа яна адарваць сэрца ад Генькі, не можа адразу, рэзка адыйсці ад яго, як зрабіла гэта Юлька — яе малодшая дачка. Але хто ведае, магчыма іменна гэтая беззапаветная мацярынская любоў выратуе Генадзія, зробіць яго чалавекам? Трапіўшы ў бяду, ён бяжыць не куды-небудзь, а да маці, і толькі ёй належыць усё тое чыстае, што яшчэ засталася ў яго зламанай душы...

Не атрымалася нічога талковага з любімага сына. І ўсё-такі не лічыць Дарафея няшчасным сваё неспакойнае жыццё. Да сівых валасоў усё так-жа молада б'ецца яе сэрца, кроўна звязанае з работай у энскім горвыканкоме.

Няма гэтай задаволенасці, гэтага стойкага пачуцця ўласнай годнасці ў Сцяпана Барташэвіча — галавы другой сям'і. Знешне Сцяпан як быццам спакойны, быццам чысты душой і сэрцам камуніст. Ён заўсёды ўпэўнены, вытрыманы. Пераканаўча і вельмі прыгожа ўмее выступіць на сходзе. Дзеці яго — студэнтка Каця і школьнік Сярожа — любяць і паважаюць бацьку. Усе яму вераць. Аднак варта застацца яму сам-на-сам, водаль ад строгіх, уважлівых вачэй, як маска спадае з яго. Страх, тупы, жывёльны страх немінучага выкрыцця праглядае ў кожным яго руху, у кожным поглядзе.

І ўсё-ж Сцяпан на самай справе — далёка не той тып узорнага, закончанага злодзея, якіх мы даволі часта сустракаем у дрэнных раманах і п'есах. Калісьці Барташэвіч быў працавітым хлопцам, з незаплямленым партыйным сумленнем. У той час ён проста глядзеў людзям у вочы і дыхалася яму лёгка і вольна. Бываюць такія натуры: ідзе чалавек проста, пакуль дарога гладкая, а сустранецца выбоіна — спатыкнуецца і не паднімаецца. Сустрэлася і на шляху Сцяпана такая выбоіна — чароўная сакратарша Надзенька, якая патрабавала прыгожага ўбрання. Прычым дабівалася гэтага даволі настойліва. Патроху, спачатку баязліва, потым усё больш наглеючы, запускаў Сцяпан руку ў дзяржаўную кішэню. Жыць у поўным дастатку, не ведаць грошам рахунку, прыбіраць красуню-жонку ўсім на здзіўленне стала для Барташэвіча звычайнай. Адмовіцца ад яе ён не мог і не хацеў. На жончыны ўборы і мяшчанскі дастатак прамыяў Сцяпан сваё партыйнае сумленне. А калі ў вочы заглянула ганьба выкрыцця, ён і тут застаўся верны сабе: баязліва жыў, баязліва і памёр. Адзінокі стрэл у пустым кабінце абарваў яго пустое жыццё.

І тут Вера Панова верна жыццёвай праўдзе. Побач з мільёнамі Купрыяна-

вых жывуць яшчэ ў нашай краіне Барташэвічы. Не-не ды і сустранецца нам такія ўсім задаволены, сыты Барташэвіч — «свой хлопец», з наскрозь прагніўшай душой. І амаль заўсёды побач з такім дзялягай акажацца раскошная Надзея Барташэвіч, ззяючая брыльянтамі і золатам, неразумная, прагна і дэспатычная лялька, якая і гаварыць і смяецца па-чалавечаму баіцца: маршчыны паявляцца...

Па-рознаму напісана Пановай моладзь. Найярчэй атрымаліся Юлька Купрыянава і Сярожа Барташэвіч. Больш бледна і як-бы спехам гаворыць пісьменніца пра Кацю, Сашу Любімава, Ларысу.

Юлька ўся ў маці, у Дарафею. Парывістая, гарачая і ў той-жа час строгая, прынцыповая дзяўчына. Юлька цвёрда вырашыла пражыць сваё жыццё абавязкова асэнсавана і прыгожа. Усё ў ёй замілавальна і чыста, усё, нават дзявочы дэспатызм у адносінах да яе жаніха, а затым мужа Андрэйкі. Сярожа Барташэвіч кранае сваёй нейкай празрыстай, крышталёвай чысцінёй душы. Ён крыху залішне нервовы, але гэта лёгка тлумачыцца яго фізічным недахопам — кульгавасцю.

З нязгаснай цікавасцю і хваляваннем сочыць чытач за лёсам герояў рамана. У ім усё жыва, ярка, маляўніча. Мастацкімі знаходкамі высокай пробы адзначаны адмоўныя персанажы кнігі: духоўнай і фізічнай прыжывалкі пры сям'і Барташэвічаў Марго, крымінальніка Цыцаркіна, Генадзія Купрыянава.

Хацелася-б на гэтым закончыць размову аб кнізе, аднак нельга не адзначыць вельмі істотны яе недахоп, з якога бярэ пачатак рад недаробак. Недахоп гэты ў некаторай паспешнасці пісьменніцы, у яе жаданні хутчэй ад аднаго новага года да другога давесці падзеі да лагічнага канца. У выніку многае чытачу застаецца не ясным. Чаму, напрыклад, у выдатнай савецкай сям'і Купрыянавых вырастае такі труцень, як Генадзій? І ўжо самае незразумелае: як магло асяроддзе Барташэвічаў, наскрозь прасякнутае хлуснёй, выхаваць такія чыстыя, простадушныя натуры, як Сярожа і Каця? Гэтага пісьменніца так і не растлумачыла.

Не данесла яна з дастатковай пераканаўчасцю і гісторыю падзення Сцяпана. А гэта вельмі важна. У гэтым, бадай, галоўны канфлікт рамана.

Адзначаныя недахопы тым больш непрыемны, што накладваюць цень на мастацкую тканіну бясспрэчна таленавіта напісанай кнігі.

Юльчык МАЛЫЙ

Вера ПАНОВА

Мал. Ю. Пучынскага

[Урывак з рамана «Поры года»]

ДОБРА прайшоў чарговы экзамен — літаратура, якой баяліся пасля здарэння з Асяй Бяляевай.

Пасля экзамену ўсім класам накіраваліся есці марожанае, а потым сабраліся ў кіно, але Юлька не пайшла: у яе на пятую гадзіну была прызначана важная справа.

Яна праводзіла дзяўчат да кіно, потым па тэлефону-аўтамату пазваніла дамоў. Падышла Ларыса. Юлька сказала ёй, што ўсё добра, пяцёрка, каб яна перадала хатнім; і няхай не турбуюцца — яна вернецца позна.

А палове пятай яна села ў аўтобус і паехала.

Станкабудаўнічы завод — канцавы прыпынак аўтобуса нумар два. Юлька сышла на плошчы перад заводам. Плошча вельмі вялікая, заліта асфальтам; пасярэдзіне — клумбы, лаўкі і фантан.

Было гарача, і людзей няшмат.

Юлька села на лаўку бліжэй да фантана.

Вада біла высока празрыстым, віхрыстым слупам і не цурчала, а шамацела, падаючы ў басейн. Ад яе ішоў халадок.

На клумбах працавалі жанчыны. Асцярожна ступаючы па далікатнай, узрыхленай граблямі зямлі, яны высаджвалі ў яе кветкавую расаду. Пірамідкай стаялі скрыні ад расады.

«Львіны зеў, — вызначыла Юлька. — Браткі».

Уся сярэдзіна плошчы будзе ў кветках.

Справа, у вусці вуліцы, выстройваліся ў чаргу пустыя аўтобусы, Юлька палічыла: сем штук. Па другі бок плошчы чакалі блакітныя трамвайныя вагоны.

Першым з варот прахадной вышаў хлопец у шырачэзных штанах, змацаваных ля шчыкалатак клямарамі, у тапачках і ў берэце. Валасы былі гладка зачасаны і забраны пад берэт, як быццам хлопец вельмі шанаваў прычоску.

Хлопец вёў веласіпед. Сонца бліскала ў спіцах. Зрабіўшы крок ад варот, хлопец занёс нагу, злавіў педаль і з месца даў ходу, па-спартсменску прыгнуўшыся і магутна працуючы нагамі.

І зараз-жа з усіх прахадных пачалі выходзіць людзі, спачатку з прамежкамі, а потым адзін за другім, адзін за другім, так часта, што злічыць іх было немагчыма, толькі мільгаль фігуры, аддзяляючыся ад варот. Імгненна плошча, толькі што пустынная, была запруджана натоўпам, які шпарка рухаўся, расцякаўся.

Хто спяшаўся туды, дзе чарадой стаялі доўгія крэмавыя аўтобусы. Аўтобус за хвіліну напаўняўся і адыходзіў, гучна сігналячы, і другі становіўся на яго месца.

«Добра арганізавана», — падумала Юлька.

А хто кінуўся да трамвайнага прыпынку і гэтак-жа спрытна, з далікатным звонам, адыходзілі перапоўненыя блакітныя вагоны.

Іншыя разыходзіліся пехатой, шмат было пар і кампаній, якія ішлі, гамонячы, смеючыся і спрачаючыся.

Патокі людзей уліваліся ў магазіны, размешчаныя вакол плошчы.

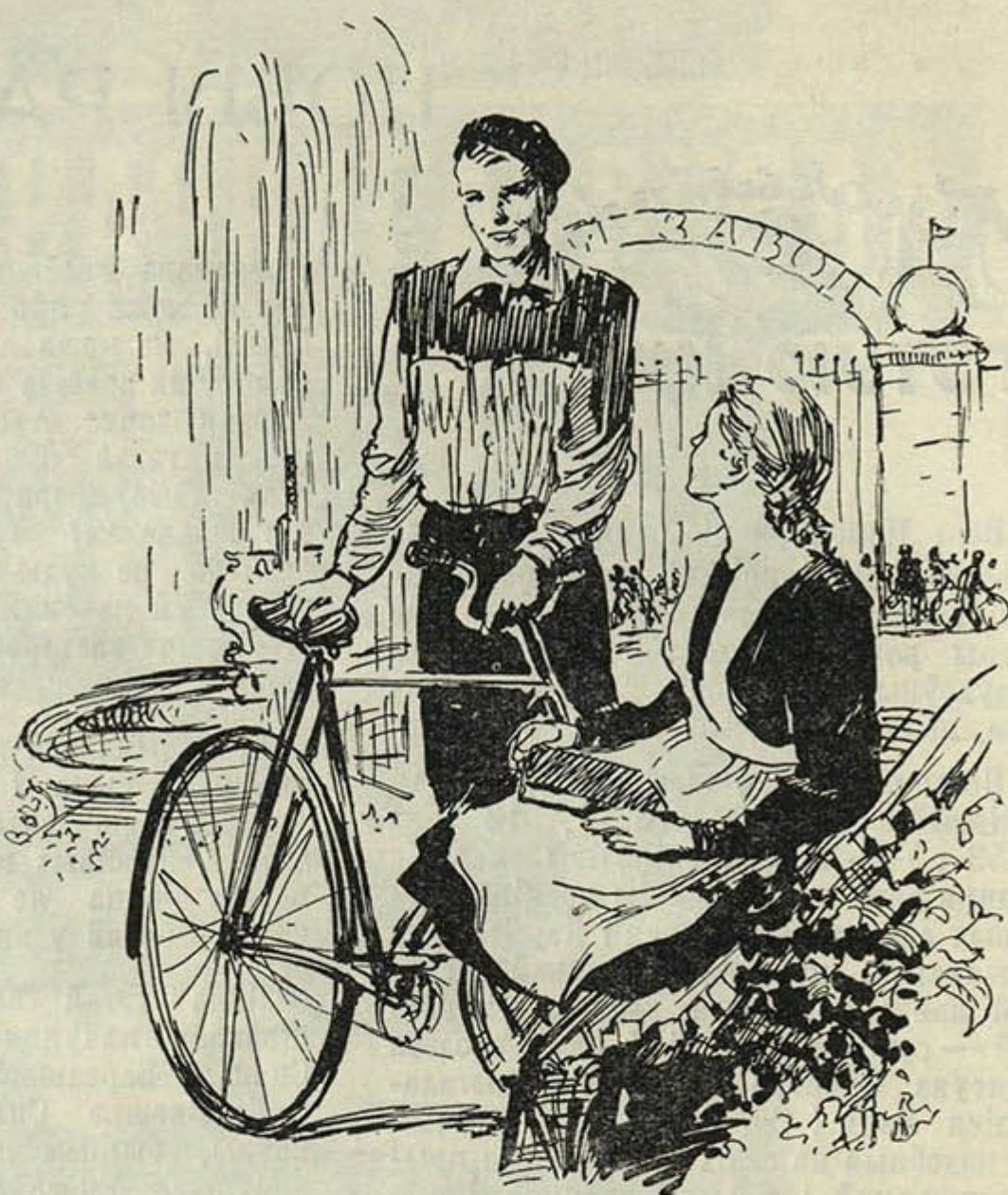
«Колькі-ж прадуктаў павінна быць у магазінах, — падумала Юлька, — каб кожны купіў, што яму патрэбна. Вось, напрыклад, гэты — «Яйка-птушка»: колькі як трэба і колькі птушак?»

Найбольш было ў натоўпе маладых хлопцаў. Можна сказаць, гэта галоўная была фігура на плошчы.

Многія хлопцы праходзілі каля Юлькі, і тыя, што ішлі ў адзіночку, кідалі на яе заважаны позірк, а тыя, што ішлі групамі, пазіралі хутка і хутка праходзілі, знарок гучна гамонячы і штурхаючы адзін аднаго.

Юлька сядзела, абaperшыся аб спінку лаўкі, падкурчыўшы ногі ў карычневых поўбацінках, прымаючы ўсе позірк і не адказваючы ні на адзін.

Але вось яна ўсміхнулася, устала і пайшла насустрач Андрэю.

Ён таксама быў у берэце і з веласіпедам.

— Ну, як? — спытаў ён, падыходзячы.

— Пяць.

— Віншую.

Яны прывіталіся за руку.

— Патрымай, — сказаў ён, аддаючы ёй веласіпед.

Ён дастаў з кішэні клямары і замацаваў штаны ля шчыкалатак.

— Улазь.

Яна села бокам на раму, ён ускочыў на сядло ззаду яе, і паехалі.

— Усё-такі я куплю табе веласіпед, — сказаў ён.

— Ні за што! — сказала яна.

— На дзень нараджэння.

— Андрэйка, я катэгарычна кажу, — тады ўсяму канец.

— Ну, чаму?

— Вядома, калі ты пачнеш рабіць насуперак.

— Ведаеш, колькі ў мяне на кніжцы?

— Ну і вельмі добра.

— Можна купіць зусім нядорага.

— Андрэйка, я ўжо сказала.

Ён замаўчаў.

Ён ехаў павольна, увесь насцярожаны і ўважлівы, і ёй было прыемна, што ён так яе шануе.

Варта было крыху павярнуць галаву, і яна блізка бачыла яго твар і вочы, накіраваныя ўперад, на дарогу.

Яго рукі ляжалі на рулі, Юлька была нібы заціснута паміж імі; і яна адчувала сябе ахаванай з усіх бакоў гэтымі моцнымі маладымі рукамі, адкрытымі да локця, у залацістых валосіках і жоўтых крапінках вяснушак па ружовай скуры.

Плылі міма дамы, дрэвы ўдоўж тратуараў, праходзілі, кіёскі, у чырвонай сукенцы маленькая дзяўчынка, якая скача праз вяроўку («добра скача!»), міліцыянер, які дырыжыруе палачкай («горача яму ў пальчатках»). Шумна праехала, абганяючы веласіпед, пяцітонка, доўга мільгаў побач яе доўгі борт, нагрэтым жалезам і бензінам дыхала ў твар.

Гэта быў новы раён, з дня закладкі першых дамоў не прайшло і чвэрці века. Скончыліся дамы — асфальтавая дарога працягнулася ў зялёную прастору.

— Тут будзе наша вуліца, — сказаў Андрэй.

Воддаль вырысоўваліся на небе высокія краны. Юлька глянула на адзін кран — ён павёў рукою ў блакіце; глянула на другі — і той урачыста адвёў руку, быццам запрашаючы наблізіцца.

— Каторы адсюль наш кран? — спытала Юлька.

— У нас ужо няма крана, — адказаў Андрэй з гордасцю. — У нас ужо ідуць унутраныя работы.

Асфальтавая дарога скрыжавалася з грунтавой. Пачуўся гуд. Рэзка закрычаў сігнальны ражок. Калона машын рухалася наперарэз. Андрэй саскочыў і спыніў веласіпед.

Палымяна запахла смалой. Машыны прайшлі з рокатам і грукатам, і там, дзе яны прайшлі, засталася бліскучая чорная гладзь, якая пыхала гарачынёй. Як быццам канец чорнай істужкі прыклалі да шэрай істужкі, падумала Юлька. І такая-ж істужка пачала разгортвацца там, куды пайшлі машыны. Дзве асфальтавыя трасы скрыжаваліся сярод траў.

— Сілішча! — сказаў Андрэй.

Паехалі далей. Чым бліжэй да будоўлі, тым больш розных рэчаў на дарозе і абাপал яе.

Чарнеў катлаван, каля яго навалены металічныя канструкцыі, дошкі, бэлькі, шэрыя пліты.

За катлаванам хлявец, ля хлёўчука машына з жалезным грузам.

Барак з шыльдай: «Сталовая».

Трансфарматарная будка з чэрапам.

І яшчэ штабелі шэрых пліт розных форм і размераў; чырвонай фарбай на плітах буйна напісаны лічбы.

Ужо добра відаць, што робяць людзі на доме, які будзецца далей катлавана, і што робіць кран.

Кран нізка апускаў трос; чалавек, які стаяў на зямлі, прымацоўваў да троса пліту з чырвонай лічбай; трос пакарочваўся, пліта ішла ўгору, вісела, прымерваючыся, і асцярожна апускалася на сцяну дома, што будаваўся, а там людзі рукамі дапамагалі ёй стаць як трэба.

У плітах прарэзаны вокны, з рамамі, толькі без шкла.

Было тры паверхі, тры рады вокнаў, і ўжо — акно за акном — чацверты нарастае паверх. І высока стаяць будаўнікі.

— Як быццам з кубікаў складваюць, — сказала Юлька.

Адзін з будаўнікоў у чаканні крана паходжаў па сцяне і пакурваў. Ён быў зусім малады, маладзей Андрэя. І кранаўшчыца ў будцы маладзенькая, і той хлопец у майцы, што прымацоўваў пліту да троса. Ззаду з выразу майкі выпаўзаў сіні краб.

Непадалёку прагульвалася, спатыкаючыся аб купіны, дзяўчына пад клятчастым парасонікам.

«Таксама прышла паглядзець, як мы», — падумала Юлька.

Прагульваючыся, дзяўчына з парасонікам падышла да татуіраванага хлопца і нешта пачала яму гаварыць. І кранаўшчыца нешта сказала, высуныўшыся з будкі, і дала дзяўчыне з парасонікам бутэрброд, з каўбасой, здаецца.

— Яна таксама тутэйшая, — сказала Юлька, азіраючыся на іх. — Як яна называецца? Прараб?

— Наўрад, — сказаў Андрэй. — На прараба не падобна. Вось наш дом.

Яны прыехалі.

Юлька сышла на зямлю і абцягнула спадніцу.

Іх дом быў пабудаваны, восем ярусаў вокнаў глядзелі на іх мутнымі, яшчэ нямытымі шыбамі.

Дзесьці за домам, нябачная, жахлівым голасам завішчала электрычная піла. А калі яна змоўкла, з дома данеслася звонкае пастукванне малатка па металу.

— Я думаю, нам тут будзе добра, — сказаў Андрэй.

— Вядома, добра. А ты ўпэўнены, што іменна гэты дом?

— Бясспрэчна. Спецыяльна маладзёжны дом.

— Цікава, якое наша будзе акно.

— Цікава.

Іх пальцы злучыліся на момант і расшчапіліся зноў.

— Я цябе кахаю, — сказаў ён.

— Т-ш-ш-ш... — шапнула яна. — Андрэйка, а ўвайсці туды можна? Тут нідзе не напісана, што ўваход забараняецца.

— Увойдзем, — сказаў ён, ставячы веласіпед да сцяны.

Яны нясмела ўвайшлі. Светлая лесвіца была густа заляпаная сырм мелам. Наверсе ўдарыў па металу малаток, гук згусціўся, разросся і запоўніў дом.

— Паравое ацяпленне наладжваюць, — сказаў Андрэй.

Ён не быў у гэтым перакананы, але як можна ўпусціць такі выпадак паказаць сваю мужчынскую дасведчанасць.

— Не паслізніся, — папярэдзіў ён, прытрымліваючы Юльку пад руку.

Уверсе хадзілі ногі і гулка разносіліся галасы. Лесвіца ўзмацняла гукі, як рупар. Ільвіны бас клікаў: «Фесенка! Фесенка!» І зноў, пасля паузы: «Фесенка!» Звонкі тэнар закрычаў з усяе сілы: «Ды дзе-ж Фесенка?!» — нібы ў яго нарэшце лопнула цягліца. Па прылах, седзячы, скаціўся падлетак у кепцы, надзетай казырком назад. Юлька падумала, што ён і ёсць Фесенка. Але гэта аказалася не так, таму што падлетак, выскачыўшы на вуліцу, засвістаў у два пальцы і таксама пачаў крычаць: «Фесенка! Фесенка!»

— Вось Фесенка! — радасна заракатаў бас наверху.

— Вось Фесенка! — адгукнуліся іншыя галасы — нібы рэха пакацілася.

— А пашліце яго да мяне, — раздзельна і з'едліва сказаў звонкі тэнар. — А дайце-ж сюды Фесенка!

— Пайшлі назад! — хутка сказаў Андрэй.

— Чаму? — здзівілася Юлька.

— Зараз яны будуць лаяць Фесенку, — сказаў ён і, трымаючы яе пад руку, памчаў уніз. Дамчаўшыся, Юлька раззлавалася:

— Што з табой? Каго ты спалохаўся?

— Бачыш, — сказаў ён, — табе зусім няма патрэбы слухаць тое, што яны прыгатавалі для Фесенкі. Ён занадта доўга не ішоў.

Падлетак, што стаяў на вуліцы ў кепцы казырком назад, зноў свіснуў і зароў, заклікаючы Фесенку.

— Фесенка знайшоўся, — сказала яму Юлька, верная сваім цімураўскім прынцыпам. — Так, так. Ён ужо там.

— Нічога, — сказаў Андрэй. — Мы прыдзем сюды, калі ўнутраныя работы будуць скончаны. Юлька, ну скажы мне...

— Што?

— Ты ведаеш.

— Андрэйка, колькі можна?

— Ты даўно не гаварыла.

І зноў пальцы сустрэліся і расшчапіліся.

— Больш за ўсіх, — сказала Юлька, пазіраючы вузкімі вачыма ўгору на руку крана, што павольна паварочвалася ў нябёсах. — Больш за ўсіх і на ўсё жыццё.

— Так, ужо, калі ласка, на ўсё жыццё! — сказаў Андрэй. — Інакш гэта пазбаўлена ўсякага сэнсу.

Аўтарытэт бацькоў

А. С. МАКАРЭНКА

Першага красавіка споўнілася 15 год з дня смерці выдатнага савецкага педагога А. С. Макаренкі. Ніжэй мы друкуем у скарачаным выглядзе адну з яго лекцый для бацькоў пра выхаванне дзяцей.

СОВЕЦКАЯ сям'я многім адрозніваецца ад сям'і буржуазнай. І перш за ўсё яе адрозненне заключаецца ў характары бацькоўскай улады. Наш бацька і наша маці ўпаўнаважаны грамадствам выхаваць будучага грамадзяніна нашай айчыны, яны адказваюць перад грамадствам. На гэтым і грунтуецца іх бацькоўская ўлада і іх аўтарытэт у вачах дзяцей...

Адкуль бярэцца бацькоўскі аўтарытэт, як ён арганізуецца?

Тыя бацькі, у якіх дзеці «не слухаюцца», схільны часам думаць, што аўтарытэт даецца ад прыроды, што гэта — асаблівы талент. Калі таленту няма, то і зрабіць нічога нельга, застаецца толькі пазайздросціць таму, у каго такі талент ёсць. Гэтыя бацькі памыляюцца. Аўтарытэт можа быць арганізаваны ў кожнай сям'і, і гэта нават не вельмі цяжкая справа.

На жаль, сустракаюцца бацькі, якія арганізуюць такі аўтарытэт на памылковых падставах...

Ёсць шмат сартоў такога няправільнага аўтарытэту. Мы разгледзім тут больш ці менш падрабязна некалькі гэтых сартоў. Спадзяемся, што пасля такога разгляду лягчэй будзе высветліць, якім павінен быць аўтарытэт сапраўдны.

Аўтарытэт падаўлення. Гэта самы страшны сорт аўтарытэту, хоць і не самы шкодны. Такі аўтарытэт найбольш уласцівы бацьку. Калі бацька дома заўсёды рычыць, заўсёды злосны, за кожнае глупства выбухае гromам, пры ўсякім зручным і нязручным выпадку хапаецца за палку, або за папругу, на кожнае пытанне адказвае грубасцю, кожную віну дзіцяці адзначае пакараннем, — то гэта і ёсць аўтарытэт падаўлення. Такі бацькоўскі тэрор трымае ў страху ўсю сям'ю, не толькі дзяцей, але і маці. Гэты самы дзікі сорт аўтарытэту бывае толькі ў некультурных бацькоў і ў апошні час, на шчасце, вымірае.

Аўтарытэт фанабэрыстасці. У кожнага грамадзяніна Савецкай дзяржавы ёсць свае заслугі. Але некаторыя людзі лічаць, што яны — самыя заслужаныя, самыя важныя дзеячы, і паказваюць гэтую важнасць на кожным кроку, паказваюць і сваім дзеям. Дома яны нават больш надзімаюцца і надуваюцца, чым на рабоце, яны толькі і робяць, што расказваюць пра свае вартасці, яны фанабэрыста адносяцца да астатніх людзей. Бывае вельмі часта, што здзіўленыя такім выглядам бацькі, пачынаюць фанабэрыцца і дзеці. Перад таварышамі яны таксама выступаюць не інакш, як з самахвальнымі словам, на кожным кроку паўтараючы: мой тата — начальнік, мой тата — пісьменнік, мой тата — камандзір, мой тата — слаўная асоба. У гэтай атмасферы фанабэрыстасці важны тата ўжо не можа разабраць, куды ідуць яго дзеці і каго ён выходзіць.

Аўтарытэт любові. Гэта ў нас самы распаўсюджаны від памылковага

аўтарытэту. Многія бацькі перакананы: каб дзеці слухаліся, трэба, каб яны любілі бацькоў, а каб заслужыць гэтую любоў, неабходна на кожным кроку паказваць дзецям сваю бацькоўскую любоў. Пяшчотныя словы, бясконцыя пацалункі, ласкі, прызнанні сыплюцца на дзяцей у празмерна вялікай колькасці. Калі дзіця не слухаецца, у яго зараз-жа пытаюць: «Значыць, ты тату не любіш?» Бацькі раўніва сочаць за выразам дзіцячых вачэй і патрабуюць пяшчотнасці і любові. Часта маці пры дзецях расказвае знаёмым: «Ён страшэнна любіць тату і страшэнна любіць мяне, гэта такое далікатнае дзіця...»

У гэтай лініі шмат небяспечных месц. Тут вырастае сямейны эгаізм. У дзяцей, вядома, нехапае сіл на такую любоў. Вельмі хутка яны заўважаюць, што тату і маму можна як хочаш ашукаць, толькі трэба гэта рабіць з пяшчотным выразам. Тату і маму можна нават запалохаць, варта толькі надзьмуцца і паказаць, што любоў пачынае праходзіць. З малых год дзіця пачынае разумець, што да людзей можна падыгрывацца. А паколькі яно не можа любіць гэтак-жа моцна і іншых людзей, то падыгрываецца да іх ужо без усякай любові, з халодным цынічным разлікам. Часам бывае, што любоў да бацькоў захоўваецца надоўга, але ўсе астатнія людзі разглядаюцца як пабочныя і чужыя, да іх няма сімпатыі, няма пачуцця таварыскасці.

Гэта вельмі небяспечны від аўтарытэту. Ён вырошчвае няшчырых і хлуслівых эгаістаў. І вельмі часта першымі ахвярамі такога эгаізму становяцца самі бацькі.

Аўтарытэт дабратаў. Гэта самы неразумны від аўтарытэту. У гэтым выпадку дзіцячае паслушэнства таксама арганізуецца праз дзіцячую любоў, але яна выклікаецца не пацалункамі і шчырымі выказваннямі пачуццяў, а ўступчывасцю, мяккасцю, дабратай бацькоў. Тата або мама выступаюць перад дзіцем у вобразе добрага анёла. Яны ўсё дазваляюць, ім нічога не шкада, яны не скупыя, яны выдатныя бацькі. Яны баяцца ўсякіх канфліктаў, яны ўважаюць за лепшае сямейны мір, яны гатовы чым хочаце ахвяраваць, толькі-б усё было добра. Вельмі хутка ў такой сям'і дзеці пачынаюць проста камандаваць бацькамі, бацькоўскае непраціўленне адкрывае самую шырокую прастору для дзіцячых жаданняў, капрызай, патрабаванняў. Часам бацькі дазваляюць сабе невялікае супраціўленне, але ўжо позна, у сям'і ўжо з'явіўся шкодны вопыт.

Аўтарытэт дружбы. Даволі часта яшчэ і дзеці не нарадзіліся, а між бацькамі ёсць ужо дагавор: нашы дзеці будуць нашымі прыяцелямі. Увогуле, гэта, вядома, добра. Бацька і сын, маці і дачка могуць быць прыяцелямі і павінны быць прыяцелямі, але ўсё-ж бацькі застаюцца старшымі членамі сямейнага калектыва, і дзеці ўсё-ж застаюцца выхаванцамі. Калі дружба дасягне крайніх межаў, выхаванне спыняецца, або пачынаецца процілеглы працэс: дзеці пачынаюць выходзіць бацькоў. Такія сем'і даводзіцца часам назіраць сярод інтэлігенцыі. У гэтых сем'ях дзеці называюць бацькоў Пецькам або Маруськай, здэкваюцца з іх, груба абрываюць, павучаюць на кожным кроку, ні аб якім паслушэнстве не можа

Настаўніца Дастаеўскай сярэдняй школы Іванаўскага раёна дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Н. П. Маеўская з групай вучняў — членаў гуртка юннатаў — рыхтуе гербарый.

Фото В. Германа (Фотакроніка БелТА).

быць і гутаркі. Але тут няма і дружбы, таму што ніякая дружба немагчыма без узаемнай павагі.

Аўтарытэт падкупу — самы амаральны від аўтарытэту, калі паслухмянасць проста купляецца падарункамі і абяцанкамі. Бацькі, не саромячыся, так і гавораць: будзеш слухацца, куплю табе коніка, будзеш слухацца, пойдзем у цырк.

Зразумела, у сям'і таксама магчыма некаторае заахвочванне, нешта падобнае на прэміраванне; але ні ў якім разе нельга дзяцей прэміраваць за паслухмянасць, за добрыя адносіны да бацькоў. Можна прэміраваць за добрую вучобу, за выкананне сапраўды якой-небудзь цяжкай работы. Але і ў гэтым выпадку ніколі нельга загадзя аб'яўляць стаўку і падганяць дзяцей у іх школьнай або іншай рабоце спакуслівымі абяцаннямі.

Мы разгледзелі некалькі відаў памылковага аўтарытэту. Акрамя іх, ёсць яшчэ шмат сартоў. Але бывае часта і так, што бацькі наогул не думаюць ні аб якім аўтарытэце, жывуць як-небудзь, як папала і як-небудзь цягнуць валынку выхавання дзяцей. Сёння бацька нагрымеў і за глупства пакараў хлопчыка, заўтра ён прызнаецца яму ў любові, паслязаўтра што-небудзь яму абяцае ў парадку падкупу, а на другі дзень зноў пакараў, ды яшчэ і папіннуў за ўсё свае добрыя справы. Бывае так, што бацька прытрымліваецца аднаго віду аўтарытэту, а маці — другога. Дзецям у такім выпадку прыходзіцца быць перш за ўсё дыпламатамі і навучыцца лавіраваць між татам і мамай.

Нарэшце, бывае і так, што бацькі проста не звяртаюць увагі на дзяцей і думаюць толькі пра свой спакой. У чым жа павінен заключацца сапраўдны бацькоўскі аўтарытэт у савецкай сям'і?

Галоўнай падставай бацькоўскага аўтарытэту толькі і можа быць жыццё і работа бацькоў, іх грамадзянскі твар, іх паводзіны...

Як толькі дзеці пачынаюць падрастаць, яны заўсёды цікавяцца, дзе працуе бацька або маці, якое іх грамадскае становішча. Як мага раней яны павінны даведацца, чым жывуць, чым цікавяцца, з кім побач стаяць іх бацькі. Справа бацькі або маці павінна выступаць перад дзіцём як сур'ёзная, заслугоўваючая павагі справа. Заслугі бацькоў у вачах дзяцей павінны быць перш за ўсё заслугамі перад грамадствам, сапраўднай каштоўнасцю, а не толькі знешнасцю. Вельмі важна, калі гэтыя заслугі дзеці бачаць не ізалявана, а на фоне дасягненняў нашай краіны. Не фанатэрыстасць, а добрая савецкая гордасць павінна быць у дзяцей, але ў той-жа час неабходна, каб дзеці ганарыліся не толькі сваім бацькам або маці, каб яны ведалі імёны вялікіх і знатных людзей нашай айчыны, каб бацька або маці ў іх уяўленні выступалі як удзельнікі гэтага вялікага раду дзячоў.

Пры гэтым трэба заўсёды памятаць, што ў кожнай чалавечай дзейнасці ёсць свае напружанні і свая вартасць. Ні ў якім разе бацькі не павінны ўяўляцца дзецям як рэкардсмены ў сваёй вобласці, як ні з чым не параўнаныя геніі. Дзеці павінны бачыць і заслугі іншых людзей, і абавязкова заслугі бліжэйшых таварышаў бацькі і маці...

Але вы — не толькі грамадзянін. Вы — яшчэ і бацька. І бацькоўскую вашу справу вы павінны выконваць як мага лепш,

У Аршанскай сямігадовай музычнай школе займаецца 150 дзяцей рабочых і служачых. У падрыхтоўчым класе навучаецца 14 дзяцей дашкольнага ўзросту. На здымку: выкладчык Г. І. Макаренка займаецца з Нэляй Макарэвіч.

Фото С. Капелькі
(Фотакроніка БелТА).

і ў гэтым заключаюцца карэнні вашага аўтарытэту. І перш за ўсё вы павінны ведаць, чым жыве, цікавіцца, што любіць, чаго не любіць, чаго хоча і чаго не хоча ваша дзіця. Вы павінны ведаць, з кім яно дружыць, з кім гуляе і ва што гуляе, што чытае, як успрымае прачытанае. Калі яно вучыцца ў школе, вам павінна быць вядома, як яно адносіцца да школы і да настаўнікаў, якія ў яго цяжкасці, як яно вядзе сябе ў класе. Гэта ўсё вы павінны ведаць заўсёды, з самых малых год вашага дзіцяці. Вы не павінны нечакана даведацца аб розных непрыемнасцях і канфліктах, вы павінны іх прадугадваць і папярэджваць.

Усё гэта трэба ведаць, але гэта зусім не значыць, што вы можаце праследаваць вашага сына няспыннымі і надакучлівымі распытваннямі, танным і назойлівым шпіёнствам. З самага пачатку вы павінны так паставіць справу, каб дзеці самі вам расказвалі аб сваіх справах, каб ім хацелася вам расказаць, каб яны былі зацікаўлены ў вашым веданні.

І калі ў вас будзе такое веданне і такая ўвага, гэта не пройдзе незаўважым для вашых дзяцей. Дзеці любяць такое веданне і паважаюць бацькоў за гэта.

У жыцці кожнага дзіцяці бывае шмат выпадкаў, калі яно не ведае, што трэба зрабіць, калі яно мае патрэбу ў парадзе і ў дапамозе. Магчыма, яно не папросіць вас аб дапамозе, таму што не ўмее гэтага зрабіць, вы самі павінны прыйсці з дапамогай.

Бацькоўская дапамога не павінна быць навязчывай, надакучлівай, стамляючай. У некаторых выпадках зусім неабходна прадаставіць дзіцяці самому выбрацца з цяжкасці, трэба, каб яно прывыкала пераадольваць перашкоды і вырашаць больш складаныя пытанні. Але трэба заўсёды бачыць, як дзіця робіць гэтую аперацыю, нельга дапускаць, каб яно забылася і прышло ў роспач. Часам нават трэба, каб дзіця бачыла вашу высцяржанасць, увагу і давер'е да яго сіл.

Аўтарытэт дапамогі, асцярожнага і

ўважлівага кіраўніцтва шчасліва дапоўніцца аўтарытэтам ведання. Дзіця будзе адчуваць вашу прысутнасць побач з ім, вашы разумныя клопаты аб ім, вашу страхоўку, але ў той-жа час яно будзе ведаць, што вы ад яго тое-сёе патрабуеце, што вы і не збіраецеся ўсё рабіць за яго, зняць з яго адказнасць.

Вось іменна лінія адказнасці з'яўляецца наступнай важнай лініяй бацькоўскага аўтарытэту. Ні ў якім разе дзіця не павінна думаць, што ваша кіраўніцтва сям'ёй і ім самім ёсць ваша прыемнасць або забава. Яно павінна ведаць, што вы адказваеце не толькі за сябе, але і за яго перад савецкім грамадствам. Не трэба баяцца адкрыта і цвёрда сказаць сыну або дачцэ, што яны выхоўваюцца, што ім трэба яшчэ многаму вучыцца, што яны павінны вырасці добрымі грамадзянамі і добрымі людзьмі, што бацькі адказваюць за дасягненне гэтай мэты, што яны не баяцца гэтай адказнасці. У гэтай лініі адказнасці ляжаць пачаткі не толькі дапамогі, але і патрабавання. У некаторых выпадках гэтае патрабаванне павінна быць выказана ў самай суровай форме, якая не дапускае прырэнчвання. Між іншым, трэба сказаць, што такое патрабаванне толькі і можа быць зроблена з карысцю, калі аўтарытэт адказнасці ўжо створаны ва ўяўленні дзіцяці. Нават у самым малым узросце яно павінна адчуваць, што яго бацькі не жывуць разам з ім на бязлюдным востраве.

Заканчваючы нашу гутарку, коротка рэзюміруем сказанае.

Аўтарытэт неабходны ў сям'і. Трэба адрозніваць сапраўдны аўтарытэт ад аўтарытэту памылковага, заснаванага на штучных прынцыпах, аўтарытэту, які імкнецца стварыць паслухмянасць любымі сродкамі.

Сапраўдны аўтарытэт грунтуецца на вашай грамадзянскай дзейнасці, на вашым грамадзянскім пачуцці, на вашым веданні жыцця дзіцяці, на вашай дапамозе яму і на вашай адказнасці за яго выхаванне.

МАМА, ПАЧЫТАЙ!

Тата Сяо-ліня раненька пайшоў на завод.

Мама Сяо-ліня ўзяла матыку і пайшла ў поле.

А Сяо-лінь застаўся дома — у яго ніякай справы не было.

Але Сяо-лінь вырашыў таксама папрацаваць. Ён узяў матыку і вышаў ва двор.

На дварэ было шмат каменя і смецця. Сяо-лінь падмеў двор, а каменне сабраў у кошык.

Потым ён зрабіў градкі, а каменне склаў на беразе рэчкі, якая працякала каля дома.

Градкі падрыхтаваны. Сяо-лінь узяў насенне і пасеяў яго. Потым ён прынёс вады і старанна паліў градкі.

Паліўшы градкі, Сяо-лінь чыста вымыў рукі.

Калі ўсе справы былі зроблены, ён сеў адпачыць пад дрэвам.

Тата вярнуўся з работы і спытаў Сяо-ліня:

— Хто гэта ўпарадкаваў двор?

Сяо-лінь адказаў:

Дзесяць маленькіх сяброў

Мал. С. Раманава.

— Мне дапамагалі дзесяць маленькіх сяброў.

Маці вярнулася з поля і спытала:

— Хто зрабіў градкі?

Сяо-лінь адказаў:

— Мне дапамагалі дзесяць маленькіх сяброў.

— Дзе-ж яны — твае дзесяць маленькіх сяброў? — здзівіліся тата і маці.

— Глядзіце, — сказаў Сяо-лінь і падняў рукі: вось яны.

САНЬ ШАН-ФЭЙ.

Пераклад з кітайскай мовы.

І. Шуцько

Выхваляцца не хачу

Мінавала ўжо зіма,
Мінавалі сцюжы...
Ля калгаснага двара
Разлілася лужа.

Ці на працу хто ідзе,
Ці дадому з працы —
Трэба плюхаць па вадзе,
Лужай прабірацца.

Я караблікі свае
Ў лужы той пускаю
І з усіх бакоў яе
Пільна аглядаю.

Жэрдак з дому я ўміг
Нанасіў сасновых,
Намасціў праз лужу іх, —
Вось і мост гатовы!

І цяпер я кожны раз
Чую штохвіліны:
— Гэта хто зрабіў для нас?
— От-жа малайчына!..

Чую ўсё я, ды маўчу —
Выхваляцца не хачу:
Кожны, ведаю, з рабят
Так зрабіў-бы акурат!

АБ МАЙСТЭРНЯХ

Дзіцячага адзення

ЛІДЗІЯ Міхайлаўна Твардоўская — работнік Упраўлення Беларускай чыгункі — купіла адрэз блакітнага плюшу. Ёй даўно хацелася пашыць сваёй шасцігадовай дачцэ іменна такое паліто, якое, як здавалася маці, больш за ўсё да твару дзіўчынцы.

Абдумаўшы фасон, яна праз некалькі дзён, у абедзенны перапынак, забрала дзіўчынку з дзіцячага сада і пайшла з ёю ў бліжэйшую швейную майстэрню.

— Я вас вельмі прашу хутчэй аформіць заказ, — папрасіла яна прыёмшчыка. — У маім распараджэнні літаральна хвіліны.

— Заказ на дзіцячае паліто? Ды хто вам сказаў, што мы гэтым займаемся? Яшчэ чаго нехапала! — агрызнуўся прыёмшчык.

Так і прышлося аднесці назад дамоў скрутак з плюшам. Настрой асабліва прыкметна ўпаў у дзіўчынкі.

— Мама! Чаму дзядзя не хоча шыць мне паліто, хіба яго пакрыўдзіла? — дапытвалася яна.

Потым пачаліся хаджэнні па майстэрнях. Дзе толькі не пабывала Лідзія Міхайлаўна, але адказ усюды быў нязменны: дзіцячага адзення не шыюць.

Не раз і не два прышлося наведваць дзіцячае атэль, пакуль, нарэшце, пашанцавала здаць заказ.

Калі дзіўчынцы знімалі мерку, яна адчувала сябе «пераможцай». Аднагодкі глядзелі на яе з заідрасцю. Ім таксама бацькі рашылі пашыць да вясны абноўкі. Але мамы дарэмна прыходзілі сюды ўжо каторы раз і да хрыпаты ў горле даказвалі прыёмшчыку, што парадкі ў майстэрні нікуды не варты.

Мінская майстэрня па пашыву адзення, якая знаходзіцца па Інтэрнацыянальнай вуліцы, з'яўляецца цэхам арцелі «Новы шлях», прытым зусім закінутым цэхам.

Цяжка паверыць, але факт, што рэдкі дзень праходзіць тут без прастою рабочых, тым часам як вялікай колькасці заказчыкаў адмаўляюць, спасылаючыся на перагрузку.

У майстэрні тры брыгады: адна шые паліто для дзіўчынак, другая — паліто і касцюмы для хлопчыкаў, трэцяя — сукенкі для дзіўчынак. У кожнай брыгадзе закройшчык з'яўляецца брыгадзірам. Ён жа знімае мерку і прымервае. Прастой тлумачацца галоўным чынам тым, што закройшчык не паспявае нарыхтаваць матэрыял. Ясна, што прастой — вынік няправільнай арганізацыі працы.

— Мы многа б'ёмся над гэтым, але ўсё дарма, — расказвае начальнік цэха.

Нам здаецца дарма таму, што работа майстэрні нікога па-сапраўднаму не цікавіць: ні Горпромсовет, ні Белпромсовет.

Няўжо нельга вызваліць закройшчыкаў ад пабочнай работы, павялічыць іх колькасць, каб паўней задаволіць попыт насельніцтва, не расцягваючы пашыву на 50 — 55 дзён?

Вельмі абмежаваны магчымасці ў выбары фасона. У майстэрні можна пашыць толькі тое, што прадугледжана ў прэйскуранце, зацверджаным сем-восем год назад. Цэны на пашыву спартыўных хлапчуковых касцюмаў прадугледжаны толькі на 42 і 44 размеры. Для школьнікаў малодшых класаў адмаўляюцца шыць такім фасонам: у прэйскуранце, моў, не ўказана.

Памяшканне майстэрні зусім непрыстасаванае.

— Зімою ад холаду зуб на зуб не трапляе, — расказваюць работніцы, — а летам, у дождж, трэба згортваць работу: столь працякае. Не псаваць жа матэрыялы заказчыкаў.

І гэтая маленькая, саматужнага тыпу майстэрня з гучнай назвай «Атэль», на жаль, адзінае ў Мінску месца, дзе займаюцца пашывам дзіцячага адзення. Горпромсовет мяркую адкрыць яшчэ адну невялікую майстэрню на Комсамольскай вуліцы. Але і яна не задаволіць попыту, які няспынна расце.

Незразумела, чаму ад пашыву дзіцячага адзення зусім адварнулася Міністэрства гандлю БССР, у якога ёсць «Атэль мод» для дарослых, і Міністэрства мясцовай і паліўнай прамысловасці БССР, якое таксама мае швейныя майстэрні індывідуальнага пашыву? Няўжо толькі таму, што шыццё для дзяцей менш прыбытковое, чым для дарослых?

Хіба так ужо цяжка ў майстэрнях для дарослых арганізаваць пашыву дзіцячага адзення? Хіба нельга, нарэшце, адкрыць у горадзе некалькі добрых майстэрняў спецыяльна для пашыву дзіцячых рэчаў?

Пры Мінскім галоўунівермагу адкрыта для жанчын невялікая раскроечная. Вельмі добра было-б стварыць такія раскроечныя і для дзіцячых адзежы. І не толькі пры Галоўунівермагу, а і пры майстэрнях індывідуальнага пашыву. Многія маці ахвотна пашылі-б самі скроеную для дзіцяці рэч.

Дрэнна пастаўлена справа індывідуальнага пашыву для дзяцей не толькі ў Мінску. Нямала псуюць нерваў і трацяць дарма часу жанчыны Гомеля, Віцебска, Гродна, Магілёва, Барысава і іншых гарадоў і раённых цэнтраў рэспублікі, каб пашыць дзецям рэч па свайму густу. Неабходна, каб і Белпромсовет і адпаведныя міністэрствы заняліся гэтым пытаннем. Не павінны абыхаваць аднесціся да яго таксама гарадскія і раённыя саветы дэпутатаў працоўных.

Жыццё савецкіх людзей з кожным днём багацее. Дзякуючы клопам партыі і ўрада наша прамысловасць выпускае ўсё больш дабrotных тканін. Зусім зразумела, што савецкія жанчыны хочуць з густам апазнаць сваіх дзяцей. Іх законнае імкненне павінна быць задаволена не толькі за кошт палепшання асартыменту гатовага дзіцячага адзення, але і за кошт расшырэння і палепшання індывідуальнага пашыву.

— Заказы не прымаюцца. У каторы раз кажу вам!
Мал. Н. Гурло.

М. УЛАДЗІМІРАВА.

„ЗЯЗЮЛЯ“

У АПОШНІЯ часы грамадзянку пасёлка Малькавічы, Верабейчык Мар'ю Лявонаўну, цяжка захапіць дома.

«Уцякла» або: «Схавалася», — так кажуць пра яе суседзі. Кажуць, карэспандэнт абласной газеты аж тры дні пільнаваў яе ды так і не дапільнаваў: уцякла, схавалася... Так і паехаў, не пабачыўшы.

Мне пашанцавала. Я адшукала гэтую цікавую асобу ў суседкі.

Аднак адразу выяснім, чым-жа так праславілася Верабейчык, з якой прычыны раптоўна стала такой цікавай асобай, што нават карэспандэнты яе па тры дні чакаюць?

Заглядаць далёка ў гісторыю не патрэбна. Зусім даволі ўзяць апошняе, нават няпоўнае дзесяцігоддзе.

... У канцы 1944 года Даніла Харытонавіч Верабейчык — муж Мар'і Лявонаўны — пайшоў на фронт, пакінуўшы дома пяцігадовую дачку Раю і жонку, зноў цяжарную. 12 сакавіка 1945 года Мар'я Лявонаўна нарадзіла другую дачку, якую і ў метрыках і нават у царкоўных кнігах у прысутнасці кумоў (у той цяжкі час Мар'я Лявонаўна за «грэх» палічыла пакінуць дзіця нехрышчоным) запісалі Людмілай.

У метрыцы, як і належыць па закону, запісалі таксама імёны і прозвішча бацькоў.

Бацька: Верабейчык Даніла Харытонавіч.

Маці: Верабейчык Мар'я Лявонаўна.

Невядома, ці дачакаўся Даніла Харытонавіч радаснай весткі аб нараджэнні другой дачкі. У Малькавічах кажуць, што ў апошнія дні вайны ён загінуў на фронце.

Што-ж сталася з яго сям'ёй?

Нялёгкай, вядома, была доля ўдоў, асабліва ў тыя першыя гады пасля вайны. Нямала пралілі салдаткі-ўдовы і поту і слёз, дзяцей гадуючы і сваімі жаночымі рукамі ўзняваючы гаспадарку.

Не надрывалася ў працы і не вельмі мучыла сябе ўспамінамі аб мужу і думкамі аб лёсе дзяцей толькі Мар'я Лявонаўна Верабейчык. Мужа, разважала яна, слязьмі не вернеш, а дзеці, як на жыццё, дык парастуць і так — нічога ім не зробіцца... І сядзела цэлымі днямі без справы, без заняткаў, без клопатаў. Часам, як устане, дык так да вечара і прасноўдаецца раскудлачаная. Праядала апошнія свае і мужавыя рэчы. На працу ісці — дык дзіця-ж малое. А на тое малое глядзець было балюча: не дагледжанае, у пару не абмытае. Дасць яму грудзей — і ляжы, крычы колькі ўлезе.

Праўда, не больш увагі ўдзяляла маці і старэйшай дзяўчыцы — Раі. Бегае цэлы дзень без нагляду па вуліцы. Калі хто з суседак не здагадаецца пакарміць, — паткнецца да маці прасіць есці. А тая накінецца з праклёнамі ды яшчэ кухталёў надае: «Не накорміш вас, каб вас зямля пабрала!...».

Але дзеці раслі, і суседкі, круцячы галовамі, дзівіліся: «Глядзі ты, якія ў гэтай Верабейчыхі харшыя дзяўчаткі...».

... Людзцы было ўжо гады два, яна ўжо добра бегала і нават шчабятала, як раптам... усе Малькавічы абляцела дзівосная вестка: у Верабейчыхі нехта ўкраў дзяўчынку!

Мар'я Лявонаўна плакала, некуды ездзіла і казалася, што падала нават у розыск. Але Людэчка знікла, як у, ваду ўпала.

Паступова людзі пачалі забываць аб гэтым выключным здарэнні, а маці, Мар'я Лявонаўна, раней за людзей забыла аб сваім нядаўнім горы.

Так-бы ўсё і забылася, каб праз чатыры гады (у 1951 годзе) на малькавіцкім гарызонце зусім нечакана не выплыла нейкая Тамара Аляксееўна Астаповіч — загадчык хаты-чытальні сяла Ліпск, ад якога да Малькавіч усяго толькі дзесяць кілометраў. Хутка ў Малькавічах усе даведаліся, што Тамара Аляксееўна ў партызанах была ні кім іншым, як стэцаграфісткай у аднаго вельмі адказнага ў той час мінскага начальніка, і што ёй, Тамары Аляксееўне, нічога не каштуе паехаць зараз у Мінск і накупляць там чаго хочаш: і гардзінаў, і каверкоту, і місак... Адным словам, абы грошы, і яна можа купіць хоць увесь Мінск...

Даверлівыя малькавіцкія жанкі пацяклі да гэтай новай «прарочыцы», як некалі па абяцанню цяклі ў Кіеў багамолкі пакланіцца святым мошчам.

Неслі, каторая колькі мела: хто дзве, хто тры, а хто і па пяць соцень грошай, здабытых шчырай працай.

Напярэдадні ад'езду ў Мінск Тамара Аляксееўна зноў, як сонца, асвятляла занябаных гандлёвымі кіраўнікамі Малькавічы. Толькі на гэты раз з ёю быў вельмі непадобны да яе «спадарожнік»: шасцігадовая дзяўчынка Люда. У дзяўчыцы былі даўгія, нястрыжаныя і нячесаныя валасы, апранута яна была ў нейкія фантастычныя, з дарослай «свецкай дамы», шаўковыя шаравары. Рану на яе абваранай кіпетнем ножцы перавязалі ніхто не паклапаціўся, і дзяўчынка плакала ад болю і голаду.

У той-жа вечар Тамара Аляксееўна пакінула Люду на парозе ў Верабейчык з запіскай: «У каго ўзяла, таму аддаю назад...».

Аўтара гэтага лакалічнага твору з таго вечара ніхто ў Малькавічах больш не бачыў. Аферыстка, для якой Люда была толькі сродкам для атрымання дзяржаўных ільгот, знікла без усякага следу, як зніклі і ўсе сабраныя ёю сотні ў даверлівых малькавіцкіх жанок...

Аднак грамадзянка Верабейчык не паждала ўносіць яснасць у тэкст атрыманай разам з дачкою запіскі і здзіўленым суседкам заявіла:

— Маю дачку ўкралі, і я цяпер ведаць нічога не ведаю. Няхай хто хоча, той і бярэ дзяўчынку, а мне яна — не патрэбна...

Узяла Люду за руку і са свайго парога адвела на парог сельсовета.

Быў позні вечар, ніхто каля сельсовета не праходзіў, і дзіця засталася адно. Так яно і пераначавала на гэтым новым парозе свайго незайздроснага жыцця.

І парог гэты быў не апошні.

Назаўтра раніцай дзве незнаёмыя дзяўчыны з таго сяла, дзе чатыры гады жыла Люда з «мамай-выхавальніцай», пасадзілі яе на платформу «кукушкі», якая ішла ў лес па матэрыялы, і зніклі. Добра, што машыніст «кукушкі», Дворак Міхаіл Фаміч, у свой час заўважыў дзяўчынку.

— Чыя ты? — звярнуўся ён да яе.

— Не ведаю, — абліваючыся слязьмі, адказала Люда.

І гэта была шчырая праўда. Адна «матка» падкінула яе другой, а тая вярнула назад... Як было зразумець дзіцяці, каторая з іх была роднай? І ці была роднай?

Над дзяўчынкай зліталася Хілюціч Вера Данілаўна. Некаторы час Люда жыла ў яе. Потым трапіла ў бальніцу...

Я сустрэлася з Людзі нядаўна. Гэта — жвавая прыгожая дзяўчынка з быстрым позіркам разумных вочак, у якіх рэдка калі гасне вяслы смех і задор. Люда вучыцца ў другім класе. Яна выдатніца. У школе настаўнікі не нахваляцца ёй: здольная, жыццерадасная дзяўчынка!

Сумленныя савецкія людзі не адштурхнулі ад сябе Люду, як тры гады назад спіхнула яе са свайго парога родная маці. Зараз Люда жыве і выхоўваецца ў сям'і Надзеі Пракоф'еўны і Васіля Якаўлевіча Васіленкаў. Гэтая сям'я заслужоўвае таго, каб пазнаёміць з ёю чытача. Сам Васіль Якаўлевіч — у гады вайны камандзір артылерыйскай батарэі — зараз працуе брыгадзірам разгрузачнай брыгады. Надзея Пракоф'еўна загадвае хатай-чытальняй для рабочых лесаснаба і прыбірае ў іх інтэрнаце. Агульны месячны заробатак абодвух складае тысяччу рублёў. Іншы месяц крыху болей.

Людзе добра жывецца ў шчырай працоўнай сям'і. І тата і мама, як заве яна Васіля Якаўлевіча і Надзею Пракоф'еўну, не сядуць без яе за стол, не пранусяць ніводнага свята, каб не купіць ёй падарунак, не парадаваць чым-небудзь прыемным. І самі радуецца, гледзячы на сваю малую дачку...

А грамадзянка Верабейчык?

Яна жыве таксама ў Малькавічах.

Захопленая знянацку пытаннем: «Люда ўсё-такі ваша дачка ці не?», — яна зашмыгала вачыма, ненатуральна заўсміхалася:

— Я ўжо і сама не разбіру, мая яна ці не?

І, не даўшы мне выказаць абурэнне, працягвала:

— Чаго вы ездзіце да мяне, быдцам я злачынства зрабіла? Не забіла-ж яе, не ўтапіла...

— ?!

— А калі так клапоціцеся, дык вазьміце і другую. Толькі рада буду... Мне і другая не патрэбна.

Пры гэтым яна глядзела мне ў вочы і смяялася нейкім цынчным, пустым і бяздушным смехам.

Цяжка было паверыць, што гэта гаворыць жанчына, якая раджала дзяцей і карміла іх грудзмі.

А яна, задаволеная маім замяшаннем, смяялася мне ў вочы ўсё тым-жа пустым і халодным смехам.

— Грэх табе, Мар'я, — звярнулася да яе суседка-бабуля, да якой яна завітала «пасядзец» — Я адна пяцярых, без мужа, выгадала. А ты дваім не дала рады... Адну, як тая зязюля, падкінула людзям. Над Райкай здэкваешся так, што страшна глядзець і хоць сёння гатова збыць яе з рук... І з людзьмі нідзе не ўжывешся, працаваць не хочаш. Марнуеш жыццё.

— Нічыя не справа, што я не працую, што дзяцей не шкадую... Яны мае, што хачу, тое і раблю, — агрызнулася Мар'я.

Аб чым з ёю яшчэ было гаварыць?

Гаварыць трэба не з ёю, а з савецкай грамадскасцю. Такіх матак-зязюль трэба пазбаўляць мацярынскіх правоў, іх трэба прыцягваць да самай суровай адказнасці.

Алена ВАСІЛЕВІЧ.

Ганцавіцкі раён

Вялікі рускі падарожнік

(Да 115-годдзя з дня нараджэння)

Вялікі даследчык Цэнтральнай Азіі Нікалай Міхайлавіч Пржэвальскі займае пачэснае месца ў гісторыі рускай навукі.

Нарадзіўся Пржэвальскі ў 1839 годзе ў сям'і адстаўнога паручыка царскай арміі. З юнацкіх год ён быў заўзятым паляўнічым, цікавіўся геаграфіяй і прыродазнаўчымі навукамі, вельмі любіў кнігі.

У севастопальскую вайну Пржэвальскі ідзе ў армію добраахвотнікам, але і ў цяжкіх армейскіх абставінах застаецца верным сваім улюбёным заняткам — паляванню і навучы.

Калі скончылася вайна, Нікалай Міхайлавіч, ужо ў чыне афіцэра, паступае ў Акадэмію генеральнага штаба, якую канчае ў 1863 годзе.

Яшчэ ў Акадэміі Пржэвальскі друкуе свае першыя працы: «Успаміны паляўнічага» і «Ваенна-статыстычны агляд Прыамурскага края». За апошнюю работу яго выбіраюць членам Рускага геаграфічнага таварыства.

Скончыўшы Акадэмію, Пржэвальскі едзе ў Варшаву, дзе пачынае выкладаць геаграфію ў юнкерскім вучылішчы. Як таленавіты педагог з шырокім кругоглядам вучонага, Пржэвальскі ўважліва вывучае гісторыю падарожжаў, геаграфічных адкрыццяў, заалогію і батаніку. Нястомная прага ведаў цягнула яго ў невядомыя краіны для даследавання новых жывёлін і раслін.

Асабліва гарача марыў Пржэвальскі пра падарожжа ў Цэнтральную Азію. Але здзейснілася яго мара толькі ў канцы 1866 года. Пры падтрымцы віцэ-прэзідэнта Рускага геаграфічнага таварыства слаўтага падарожніка Семёнава Тянь-Шанскага Пржэвальскі атрымаў магчымасць арганізаваць сваю першую экспедыцыю — ва Усурыйскі край. За два гады, праведзеныя ў гэтым краі, Пржэвальскі падрабязна вывучыў яго прыроду, сабраў багатыя ўзоры флоры

Н. М. ПРЖЭВАЛЬСКИ

і фауны. У 1870 годзе вышла ў свет яго кніга: «Падарожжа па Усурыйскім краі». За вывучэнне Усурыйскага края Пржэвальскі атрымаў медаль Рускага геаграфічнага таварыства.

У далейшым Пржэвальскі, пераадолюючы халодную абыхавасць царскага ўрада да яго навуковых даследаванняў, арганізаваў пры садзейнічанні Рускага геаграфічнага таварыства яшчэ чатыры экспедыцыі ў краіны Цэнтральнай Азіі.

Даследаванні Пржэвальскага адыгралі велізарную ролю ў развіцці навукі. На працягу дваццаці год, з якіх дзевяць з паловай прайшлі ў экспедыцыях толькі ў Цэнтральную Азію, Пржэвальскі са

сваімі бліжэйшымі спадарожнікамі: Казловым, Рабароўскім, Пыльцовым і іншымі — прайшоў, нанёс на карту і падрабязна вывучыў звыш 30 тысяч кілометраў свайго маршруту. Падарожжы Пржэвальскага асвятлілі прыроду велізарнай тэрыторыі — ад Паміра да Вялікага Хінгана — з захаду на ўсход і ад Алтая да Цэнтральнага Тыбета — з поўначы на поўдзень.

Сваімі працамі Пржэвальскі ўзбагаціў і прыродазнаўчыя навукі — заалогію і батаніку. У горах і пустынях Цэнтральнай Азіі ён сабраў шмат тысяч узораў расліннасці, частка якіх была пры гэтым адкрыта ўпершыню. Ён вывучыў велізарную колькасць прадстаўнікоў жывёльнага свету Цэнтральнай Азіі — млекакормячых, птушак, рэптылій і адкрыў цэлы рад новых відаў жывёл, з якіх некаторыя названы яго імем: дзікі конь Пржэвальскага, дзікі вярблюд, тыбецкі мядзведзь, асаблівы від яшчаркі і г. д.

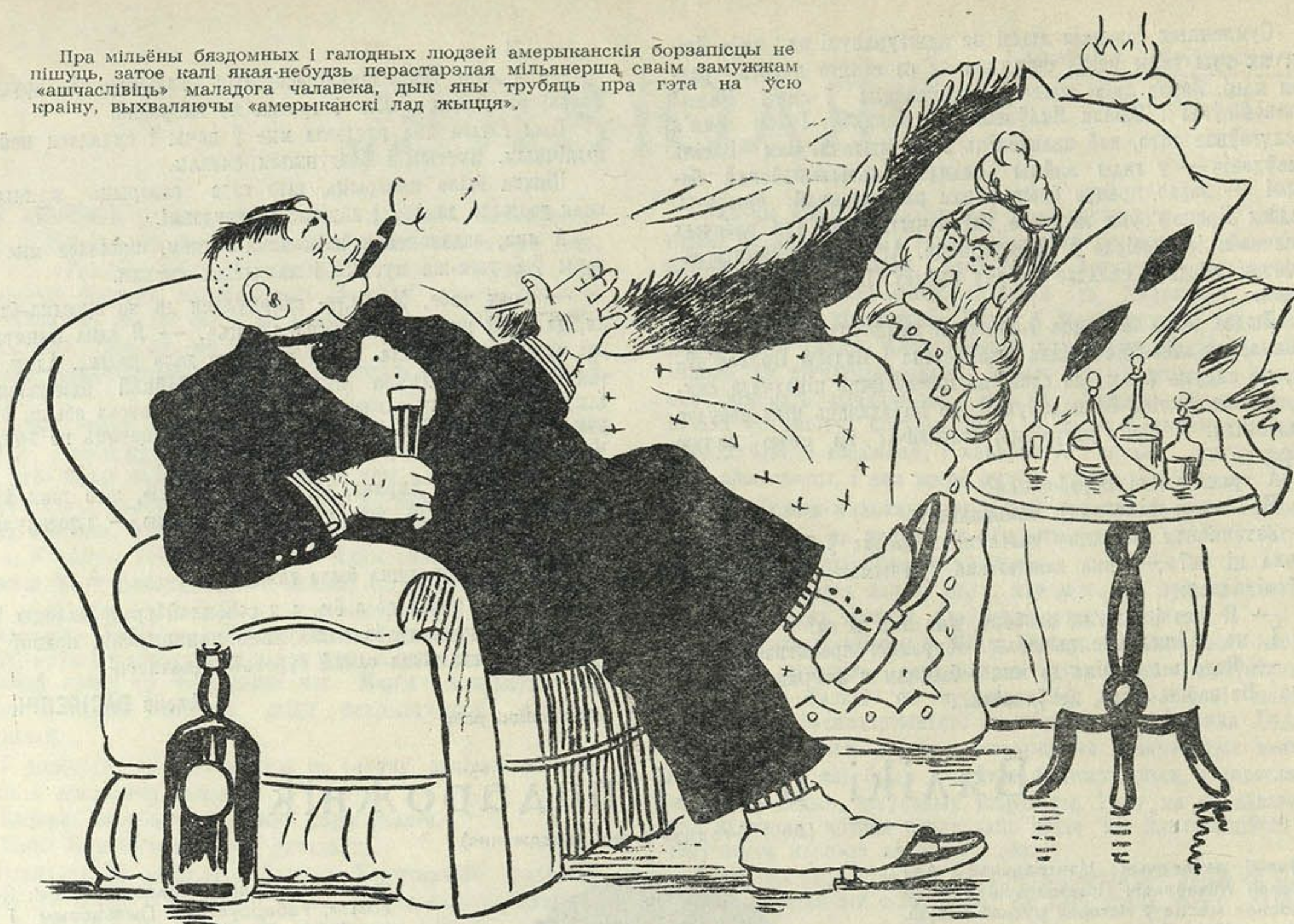
Пржэвальскі вывучыў таксама насельніцтва краін Цэнтральнай Азіі, сабраў шмат каштоўных матэрыялаў аб яго колькасці, рассяленні, гаспадарцы, быце, мове.

У 1896 годзе Расійская акадэмія навук выпусціла залаты медаль з партрэтам Пржэвальскага і надпісам: «Першаму даследчыку Цэнтральнай Азіі».

Памёр вялікі даследчык у 1888 годзе ад тыфу ў горадзе Караколе ў Кіргізіі на пачатку свайго пятага падарожжа ў Цэнтральную Азію. Пахаваны Пржэвальскі на крутым беразе возера Ісык-Куль, каля падножжа Нябесных гор — Тянь-Шаня. Горад Каракол перайменаваны ў Пржэвальск, а на магіле вялікага падарожніка пастаўлены помнік. Навуковая спадчына выдатнага вучонага-даследчыка вывучаецца ў нашы дні.

Г. СЯРЖАНИНА

Пра мільёны бяздомных і галодных людзей амерыканскія борзапісцы не пішучь, затое калі якая-небудзь перастарэлая мільянерша сваім замужжам «ашчаслівіць» маладога чалавека, дык яны трубяць пра гэта на ўсю краіну, выхваляючы «амерыканскі лад жыцця».

— Ведаю, мужанёк: ты чакаеш маіх мільёнаў! Але пакуль я жывая, ты ў мяне ніводнага долара не атрымаеш.
— Нічога, я чалавек цяплівы, пачакаю...

Мал. Н. Гурло.

ШНІЦЭЛЬ

Свініну або цяляціну (нырачную частку карэйкі або мякаць задняй нагі) абмыць, ачысціць ад сухажылляў і нарэзаць кавалкамі ў выглядзе натуральных катлет, але без косці. Кожны кавалак адбіць цяпкай пасаліць, пасыпаць перцам, змачыць ва ўзбітым яйку і ўкачаць у сухарах. Падрыхтаваныя кавалкі пакласці на разагрэтую патэльню з маслам і абсмажыць з абодвух бакоў да ўтварэння хрусткай румянай екарынкі.

На гарнір можна падаць смажаную бульбу або набор гародніны, запраўленай маслам. Асобна падаць салату зялёную або з гародніны.

На 500 г. свініны або цяля-

ціны — 1 яйка, $\frac{1}{2}$ шклянкі сахароў і 2 ст. лыжкі масла.

ШАШЛЫК

Бараніну (нырачную частку або мякаць задняй нагі) абмыць, нарэзаць невялікімі кавалкамі, скласці ў пасуду, пасаліць, пасыпаць молатым перцам, дадаць дробна нарэзаную цыбулю, воцат або чайную лыжку лімоннага соку і перамяшаць. Пасуду накрывць крышкай і на 2—3 гадзіны вынесці ў халоднае месца, каб бараніна прамарынавалася.

Перад смажаннем замарынаваныя кавалкі бараніны надзець на металічны ражон, уперамешку з цыбуляй, нарэзанай лустачкамі. Смажыць шаш-

лык трэба над вугаллем, якоё гарыць без полымя, прыкладна, на працягу 15—20 хвілін, пакручваючы ражон, каб бараніна прасмажылася роўнамерна.

Калі жароўні няма, то шашлык можна смажыць звычайным спосабам — на патэльні.

Гатовы шашлык зняць з ражна, пакласці на блюда, паліць маслам і гарніраваць зялёнай цыбуляй, памідорамі, нарэзанымі долькамі, і кавалачкамі лімона. Апрача таго, на гарнір можна падаць адварны рыс.

Такім-жа спосабам шашлык можна прыгатаваць са свініны.

На 500 г. бараніны — 2 галоўкі рэпчатой цыбулі, 100 г. зялёнай цыбулі, 200 г. памідораў, $\frac{1}{2}$ лімона, 1 ст. лыжку воцату і 1 ст. лыжку масла.

ПЯЧЭННЕ БІСКВІТНАЕ

2—3 яйкі адбіць у каструлю, дадаць $\frac{1}{2}$ шклянкі цукру, перамяшаць і, узбіваючы венікам, падагрэць масу на слабым агні, каб цукар растварыўся. Затым, зняўшы з агню, збіць венікам дабела, дадаць 1— $1\frac{1}{4}$ шклянкі мукі, ванілін і яшчэ раз перамяшаць. Цеста не павінна быць вельмі густым. Вырабіць пячэнне пры дапамозе дэсертнай лыжкі або канверта ў выглядзе розных фігурак, перапечак, шпал, выпускаючы на ліст, змазаны злёгка маслам і пасыпаны мукой. Выпечы пячэнне ў негарачай духоўцы на працягу 5—7 хвілін.

Перапечкі або шпалкі аднаго размеру можна склеіць густым павідлам або джэмам.

На першай старонцы вокладкі: фрагмент карціны Ю. Кугача «Першае Мая». На чацвертай старонцы вокладкі. Мінск. Прывакзальная плошча. Фото Г. Ткачэнкі.

Адказны рэдактар А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. АБУШЭНКА, М. Н. БАРСТОК, Г. Л. ДАЗОРЦАВА, А. Н. ЗАХАРАВА, М. Ф. НІКІФАРАВА, Ф. А. НОВІКАВА, А. І. ФЕДАСЮК, В. І. ФІЛІПАВА.

АТ № 04787

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке.

Издание ЦК КП Белоруссии.

Тэлефон 2-33-03. Падпісана да друку 1/IV-54 г.

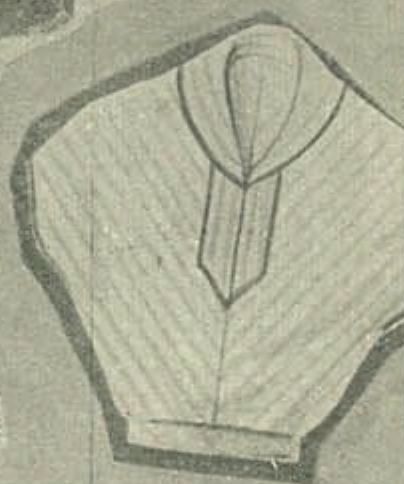
Адрас рэдакцыі: Мінск. Праспект імя Сталіна. Дом друку. Пакой 23.

24

Друкарня імя Сталіна, Мінск.

Цана 1 руб. 50 кап. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Тыраж 60.000 экз. Зак. № 243.

Моды

5115

